

LETO XXI. Stev. 249
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOGOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

DR. JOŽE VILFAN

PRED NOVIM OBDOBJEM V NAŠEM KULTURNOPROSVETNEM ŽIVLJENJU

Ob desetletnici Združenih narodov

Dan Združenih narodov, 24. oktober, bomo praznovali letos v znamenju desetletnice njihovega obstoja. Nedvomno bo to priložnost, da bomo presodili uspehe in neuspehe Združenih narodov v minulih desetih letih. Nepristranski pregled nam bo pokazal pozitivno bilanco. Mi, Jugoslovani, bomo ob tej priložnosti zlasti poudarili tisti prispevek, ki smo ga sami dali Združenim narodom, kakor tudi njihovo podporo, ki smo je bili deležni v ožjih trenutkih naše pokojne politike.

Ta datum pa lahko porabimo tudi kot priložnost, da se ozremo na temeljna vprašanja Združenih narodov, namreč na njihovo nalogo, da uskladijo in povežejo, pravzaprav združijo v celoto dve na videz posamezni težnji sedanjega mednarodnega žiljenja. V sedanjem mednarodnem dogajanju vidimo na eni strani čedalje tesnejše povezovanje sveta, na drugi pa aktiviziranje čedalje večjega števila držav na mednarodnem tistišču, kakor tudi nastanek novih držav in iskanje državne samostojnosti pri znatnem številu odvisnih narodov. Proces integracije se razvija vzporedno s procesom diferenciacije. Ni treba posebej pojasnjevati tega procesa čedalje tesnejše integracije sveta, ni treba že tisočkrat ponavljati n. pr. kako so se spričo sodobnih prometnih sredstev skrčile razdalje in kako smo zdaj spričo nevarnosti, ki smo jim bili izpostavljeni v primeru atomske vojne, zdaj že vsi potisnjeni v isti kot. Posebej bi lahko poudarili samo to, da je ta proces, ki se je sam po sebi začel že zdavnaj, zadnje čase izredno nagel.

Ni treba posebej pojasnjevati niti procesa diferenciacije. Zlasti vsa pojuna zgodovina je tako rekoč v znamenju uresničevanja državne samostojnosti prej odvisnih narodov. Važno pa je poudariti, da sta oba procesa neposredni sad istega materialnega procesa: velikega naraščanja proizvodnih sil na splošno in tehniške se posebej. To je očitno za proces integracije, velja pa tudi za proces diferenciacije. Naraščanje sodelovanja posameznikov v vseh družbenih dejavnostih, sodelovanje, do katerega prideve

sodobno žiljenje spričo sodobnega načina proizvodnje in sodobnih načinov občejanja, postavlja povsod na dnevi red vprašanje ustreznih državnih oblik, ki bodo to lažje omogočile. To pa med drugim pomeni tudi upostavitve narodnih držav.

Prvi in drugi proces sta torej sad istega temeljnega materialnega procesa. Dejstvo pa je, da ti procesi čisto tréjjo skupaj, in sicer prav v Združenih narodih, in da so prav v Združenih narodih na prvi pogled videti povsem protislovni. To pride najbolj do izraza v primerih, ko gre neposredno za težnje odvisnih narodov in nesamoupravnih področij. To pride jasno do izraza v vprašanju gospodarskega razvoja nezadostno razvitih dežel, manj jasno pa morda v ostalih vprašanjih. Lahko pa rečemo, da v Združenih narodih praktično ni problema, v katerem to ne bi bil eden izmed ožjih elementov.

V tem položaju zadenemo čisto na dve težnji. Na eni strani na težnjo, da bi upostavili svetovno plado, na težnjo, ki bi hotela države omejiti samo na upravne enote in atomizirati narode v posameznike, na težnjo, ki je svojevrsten odstavek liberalizma in njegovega kozmopolitizma. Na drugi strani zadevamo na težnjo, da bi omalopaževali pomen svetovnega sodelovanja in da bi se države z upostavitvijo blokov zaprle vase. Samo po sebi razumljivo je, da nobena teh teženj ne more poravnati spora, ki nastaja iz ističanskih procesov integracije in diferenciacije.

Zelo važno je, da Ustanovna listina Združenih narodov v svojih načelih in nalogah, ki jih zastavlja organizaciji, upošteva prvi in drugi proces, kar dokazuje, da je svet že ob koncu druge svetovne vojne, ko je v celoti izražal med vojno nastale demokratične težnje, formuliral dinamično mednarodnega dogajanja, ki je prav v enotnosti teh dveh na videz nasprotnih procesov.

Ustanovna listina Združenih narodov torej nima pred očmi nekakšnega statičnega sveta, ki ga ni. Ustanovna listina upošteva stvarni dinamizem in mnoga neurejena vprašanja, kakor tudi možnosti, da bi jih uredili. Ta pomen Ustanovne listine Združenih narodov, ki prihaja čedalje bolj do izraza v delu ZN in njihovih organov, je temelj naše upravičene optimizma, da bodo Združeni narodi uspešno izpolnili svojo nalogo kot najširša mednarodna organizacija novega tipa in kot izraz in oblika nove mednarodne skupnosti.

»Poživimo metode dela ki so jih izdelale naše napredne delavske organizacije«

Včeraj so na kongresu kulturnoprosvetnih društev na Jesenicah pred več kot 300 delegati in gosti govorili tovariši Miha Marinko, Ivan Regent in France Kimovec-Žiga

Jesenice, 22. okt. — V slavnostno okrašenem Titovem domu na Jesenicah je danes začel z delom izredni kongres Svobod in ZKS Vida Tomšič, predsednik Republiškega odbora Zveze sindikatov za Slovenijo Janko Rudolf, predstavnik prosvetnih društev

Pogled v ospredje kongresne dvorane med govorom tovariša Franceta Kimovca

Po internacionali, ki jo je zapel moški zbor Svobode Jesenice je kongres otvoril predsednik Zveze Svobod tovariši Ivan Regent, ki je v svojem nagovoru poudaril velik razmah ljudskoprosvetne dejavnosti v Sloveniji v desetletju po osvoboditvi, saj so ti uspehi tolikšni, da je malo dežel na svetu, kjer bi se mogli ponasati s tako visoko stopnjo razvosti ljudske prosvete.

Ivan Regent je zatem prebral listo kandidatov za delovno predsedstvo kongresa, ki je bila osvo-

jena. Med drugimi so izvolili tovariše predsednika Franceta Bevka, podpredsednika LP Franceta Kimovca-Žiga, predsednika Svobod Ivana Regenta in člana Glavnega odbora Zveze Svobod Romana Albrehta. Delovno predsedstvo kakor vse delegate je pozdravila skupina jeseniških pionirjev, posebej pa so se pionirji s cvetjem in pozdravi obrnili na predsednika Ljudske skupščine LRS tovariša Miho Marinko in na delovnega predsednika kongresa Ivana Regenta.

Iz govora Franceta Kimovca

V dopoldanskem delu kongresa sta govorila o delu prosvetnih društev, o problematiki kulturnoprosvetnega dela in o programskih smernicah bodoče enotne zveze Svobod in ostalih društev tovariša France Kimovec in Ivan Regent.

France Kimovec se je v svojem poročilu naslonil na izrpen organizacijski referat tajnika LP Janka Liške, ki so ga delegati dobili v roke že pred kongresom. Držal se je istega razporeda materiala v kulturnoprosvetni dejavnosti, le da ni navajal organizacijskih vprašanj, ki jih je tako dovolj osvetlilo Liškovo poročilo. Tov. Kimovec je takoj prešel k problemom, ki se kažejo v delu ljudske prosvete in ki terjajo analizo in rešitev.

V osvetljevanju tistih točk kulturnoprosvetnega dela se je najprej ustavil pri ljudeh, se pravi pri članstvu. V današnji organizaciji je okrog 100.000 delavcev, nameščencev, delovne inteligence in kmetov; vendar je ta številka kakor tudi število društev pre nizka. Referent je navajal podatke iz 1938. leta, ko so štiri prosvetna društva (Vzajemnost, Zveza kmečkih fantov in deklet, Zveza kulturnih društev Prosvetna zveza) zajemale 9% več članstva in je bilo za 58% tudi več prosvetnih društev. Te številke govorijo, da se organizacija LP ni tako razmahnila, kot bi se lahko. Iz tega sledi, da bo treba članstvo razširiti, seveda izključujoč pri tem vsak administrativen prisilni ukrep.

Druga važna stvar pri pregledu članstva je njegova socialna struktura. Posledica socialnih in družbenih sprememb, ki so nastale po vojni pri nas je, da je večina članov prosvetnih društev iz delavskih vrst in da so kmetje v precejšnji manjšini. Ta sestava pa terja, da se izobrazbi in dvigu tega članstva posveti več skrbi, saj je ljudska prosveta ravno v organiziranosti izobraževanja delavcev povsem odpovedala. To je posebno poglavje in resen problem, ki ga bo treba z metodami (večerne delavske gimnazije, tečajji po strokovnih solah, tečajji v tovarnah, delavske univerze itd.) slej ko prej temeljito analizirati in reševati. Da je ta dejavnost ljudske prosvete bila zastopljena, kažejo podatki, po katerih je bila komaj v vsakem sedmem društvu ljudskoprosvetno izobraževalna sekcija. Tako so izobraževalne sekcije, ki bi morale biti v dejavnosti ljudske prosvete na prvem mestu, komaj na četrtem, in so imele v letu 1954 samo 1862 predavanj in še na teh predavanjih so manjkala predavanja iz ekonomsko-političnih ved. Če bi vsako društvo imelo vsaj eno predavanje na mesec, bi imeli letno 10.000 predavanj, kar pri povprečni udeležbi (70 ljudi) ne bi ostalo brez posledic. Upoštevati bi bilo treba tudi bolj praktične teme iz samoupravljanja v gospodarstvu in podobno. Prenalno je bilo narejenega tudi za popularizacijo marksistične ideologije, pri tem je mišljena marksistična ideologija v širšem politično ekonomskem praktičnem smislu.

Konkretno: izobraževalnih tečajev za kmečko mladino je bilo precej, toda na teh tečajih so govorili največ o pomenu umnega kmetovanja za individualnega kmeta, premalo pa o socialistični preobrazbi naše vasi, da bi kmečko mladino preorientirali na kmetijsko proizvodnjo v socialističnem pravcu.

Metode dela v kulturnoprosvetni organizaciji so bile v glavnem demokratične, pojavljali pa so se tudi primeri sektaštva in anarhičnosti, kar je organizacijo slabilo. Prav tako so zavirali razvoj ljudske prosvete, princip profesionalnih tajnikov pri okrajnih vodstvih Ljudske prosvete, ki so tako postali kulturnopolitični arbitri. S tem je bila dana možnost, da so se reševale zadeve administrativno in da je marsikje vzvele birokratizem. Krivda za to zadene tudi Glavni odbor Ljudske prosvete. Jasne, aktualne in kompleksne kulturnopolitične orientacije okrajnega vodstva od Republiškega odbora Ljudske prosvete niso dobila, ali pa ne v zadostni meri, in to ne v teku leta in ne na svojih letnih skupščinah. Razvoj terja tudi v kulturnoprosvetni organizaciji ločitev voljenih organov od slušbenecv.

Ko je tovariš Kimovec govoril o dejavnosti ljudskoprosvetnih društev, je razen o prečem problemu ljudskih knjižnic, za katere bodo morale komunne najti kak del iz svojih sredstev, spregovoril tudi o problemu kultiviranja zabave. Nekatera društva so skušala na različne, tudi povsem ostarijske načine pritegniti delovne ljudi v prostem času. Različne pobude Svobod (plesni krožki, veselji večeri), zahtevajo pozornosti in oecnitve. Prav tako niso nevažne pokrajinske kulturne politične posebnosti, ki vplivajo na metode dela prosvetnih društev, kar je vse posledica razvijajoče se samoprave delovnih ljudi v komunah. Dosedaj pa se je premalo delalo prav na analizah takih in podobnih pojavov, temveč smo se čisto prepustili toku stvari. Zato vsi doseženi uspehi še ne predstavljajo dovolj čvrste osnove, da bi nas lahko uspavali Birokratizem in restavratski poskusi starih gledanj niso do kraja izkoreninjeni, niti dovolj pri vodstvih in ne pri strokovnih sodelavcih. Praksa kaže tudi, da nismo do kraja obračunali z buržoazno teorijo, ki se kaže v inačici: narod je priden, a ni izobražen, mi pa smo tu, da ga izobražimo. To kaže, da je nujno s širšimi političnimi analizami poživiti metode dela, ki so jih izdelale napredne delavske organizacije, in jih vnesti v naše organizacije, pa bo interes za politične in družbene probleme porastel. To pa je po besedah Franceta Kimovca ena bistvenih nalog za nadaljnje delo kulturnoprosvetnih društev v Sloveniji.

To so bile glavne misli temeljitega referata Franceta Kimovca, s katerimi je osvetlil s politično idejno plati problematiko Ljudske prosvete in s tem dal kongresu izhodišče za stvarno in načelno diskusijo.

Nadaljevanje na 2 strani

Vorošilov sprejel U Nuja

Vrelja, 22. okt. (TASS). Predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR maršal Vorošilov je danes sprejel v navzočnosti zunanjanega ministra Molotova predsednika burmanske vlade U Nuja, ki je na obisku v SZ.

Po tem sestanku je predsednik sovjetske vlade Bulganin privedil kosilo v počastitev predsednika burmanske vlade in njegovega spremstva.

Indijski veleposlanik v Ljubljani

Ljubljana, 22. okt. (Tanjug) Indijski veleposlanik v Jugoslaviji g. Radžasvar Dajal je danes prispel v Ljubljano. Dopoldne je obiskal predsednika okrajnega odbora Ljubljane dr. Marijana Dermastio, za tem pa ga je sprejel predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher, ki ga je zadržal na kosilu. Indijski veleposlanik se je včeraj mudil na Bledu. Na poti v Ljubljano se je za krajši čas ustavil v Kranju, kjer si je ogledal tovarno »Iskra«. V Sloveniji bo ostal še nekaj dni.

Vremenska napoved

za nedeljo 23. oktobra
Delovna sončno vreme s prehodno oblačnostjo, v severni Sloveniji od časa do časa pretežno oblačno, vmes nekaj padavin. Temperatura se bo nekoliko znižala.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

Dnevno poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za dne 21. oktobra 1955

Srednji dnevni dotok v m³/sek.:
Drava, Dravograd 195 279, 1954 183.
Sava, Moste 1955 17,9, 1954 10,4.
Sava, Moste 1955 107,2, 1954 36,2.
Soča, Doblar 1955 130,9, 1954 27,9.
Indeks proizvodnje v primerjavi z letom 1954: 143.

Posarje se mora odločiti

Nad 1000 opazovalcev bo nadzorovalo referendum

Saarbrücken, 22. okt. (Tanjug). Do jutrišnjega posarskega referenduma je prišlo na podlagi francosko-nemškega sporazuma o Posarju, sklenjenega 23. oktobra 1954. V sporazumu je določeno, da bo statut začel veljati, če ga bo prebivalstvo te pokrajine sprejelo na referendumu, ki mora biti izveden leto dni po podpisu sporazuma.

Francosko-zahodnonemški sporazum o posarskem statutu vsebuje razen uvoda 14 členov. Najvažnejše določbe so naslednje:

Posarje dobi v okviru zahodnoevropske zveze avtonomni položaj. Svet ministrov zahodnoevropske zveze bo imenoval evropskega komisarja za Posarje, katerega naloga bo zastopati interese tega področja v Uniji, kakor tudi zagotoviti uveljavljanje statuta. Evropski komisar ne more biti niti Francoz, niti Nemec, niti Posarčan in je podrejen neposredno Svetu ministrov Zahodnoevropske zveze. S posebej ustvarjeno pravico zastopa svojo pokrajino v Evropskem svetu, v Evropski skupnosti za premo in jeklo in v Zahodnoevropski zvezi.

Francija in Zahodna Nemčija sta se dalje zavezali, da bo Posarje vključeno v organizacijo evropske obrambe. Posarska vlada in lokalne oblasti so dobile z

novim statutom popolno avtonomijo na področju notranje politike in uprave. Politične stranke, organizacije, društva in tisk ne smejo iz tujine dobiti nobene pomoči.

Statut velja do sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo. Če bo na jutrišnjem referendumu statut sprejet, bodo prošili ameriško in britansko vlado, naj se pridruži francosko-zahodnonemškemu poročtvom glede te pokrajine.

Pariška in bonnska vlada sta tudi prevzeli odgovornost za razvoj gospodarskega napredka Posarja. Gospodarski odnosi med Posarjem in Zahodno Nemčijo se bodo odvijali podobno, kakor francosko-posarski odnosi.

Na jutrišnjem referendumu bodo prebivalci Posarja in ljudje, ki so se do sklenitve sporazuma mudili v tej pokrajini najmanj pet let, morali odgovoriti na vprašanje: »Ali odobrate evrop-

ski statut za Posarje, ki je bil ustanovljen s sporazumom med vladama republike Francije in zveze republike Nemčije ob soglasnosti posarske vlade 23. oktobra 1954?«

Izvajanje referenduma bo nadzorovala evropska komisija za referendum v Posarju. V njej so predstavniki petih članic Zahodnoevropske zveze, ki niso neposredno zainteresirane na posarskem vprašanju — Belgije, Velike Britanije, Nizozemske, Italije in Luxemburga. Neposredno pa bo nadzorovalo potek referenduma 1005 opazovalcev prav tako iz omenjenih držav.

Posarske meje zaprte

Saarbrücken, 22. okt. (Reuter). Policija je danes opoldne zaprla posarske meje v okviru varnostnih ukrepov proti morebitnemu vmešavanju v referendum o evropskem statutu Posarja, ki bo jutri.

Mejo bodo lahko prestopili samo nekateri funkcionarji, novinarji in enote Severnootlantskega pakta. Prehod bo dovoljen tudi obmejnim delavcem in prebivalcem Posarja, ki prihajajo iz tujine glasovat.

PRVI DAN KONGRESA kulturnoprosvetnih društev na Jesenicah

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nekaj misli Ivana Regenta

Ivan Regent je v začetku svojega dolgega in zelo obširnega referata o nalogah prosvetnih društev »programsko mislil« govoril o združitvi Svobod in ljudskoprosvetnih društev ter dejal, da je bila razdružitev 1952. leta potrebna, ker jo je terjala gospodarski in družbeni razvoj. Ta razdružitev pa je bila tudi zelo koristna. Svobode morejo in morajo sedaj uspešno posredovati svoje izkušnje drugim društvom in vsem delovnim ljudem. To je hkrati dejanski program nove zveze, ki pa bo morala po zgledu Svobode širiti socialistično kulturo med vsemi našimi sloji, seveda z metodami, primernimi za vsakega posebej.

Društva se morajo, kakor dosedaj, še nadalje razvijati, da bodo šla v korak s socialnim in gospodarskim razvojem dežele, saj pri nas marsikaj šepa zaradi pomanjkljive socialistične in humanistične izobrazbe in ne toliko zaradi strokovne nesposobnosti.

Posebej se je Ivan Regent ustavil ob vprašanju odnosov društva do intelektualcev in le teh do kulturnoprosvetne dejavnosti. V tej zvezi je mimogrede opazil tudi po tisku, ki jo njegovemu mnenju premalo spremlja delo in uspehe Svobode ter kulturnoprosvetnih društev, ki je tudi delo mnogih kulturnih, socialističnih predanih entuziastov.

Na kongresu je govoril tudi Miha Marinko

V popoldanskem delu kongresa je govoril tovariš **Miha Marinko**. Dejal je, da organizacijske oblike niso najvažnejše, temveč, da je vzgoja osnovni smoter. Tovariš Marinko je govoril o problemu novih kadrov, o socialistični preobrazbi naše vasi, o dvigu socialistične zavesti, o kulturni problematiki, o raznih tujih vplivih v kulturi in umetnosti in o vodilni vlogi delavskega razreda tudi v naši kulturi.

Govor tovariša Mihe Marinka bomo v celoti objavili v eni naših prihodnjih številčk.

Iz referata Janka Liške

Od celjskega kongresa Svobod in prosvetnih društev Slovenije, ki je bil maja 1954. leta, se je v ljudskoprosvetnem delu marsikaj spremenilo. Svobode, ki so pokazale veliko idejno politično aktivnost v širjenju prosvete in v izobraževanju delovnih ljudi, in prosvetna društva Slovenije so v svojem razvoju prišla do neogibne združitve, ki bo tako enim kakor drugim samo v korist.

Kakšen je velik, pomemben vpliv kulturnoprosvetnih društev v izobraževanju našega delavskega in kmečkoga prebivalstva zgovorno kažejo že same številke, ki jih Janko Liška navaja v svojem poročilu. Po podatkih okrajnih odborov Ljudske prosvete Slovenije iz julija 1955 je bilo ta čas v Sloveniji 146 Svobod s 40.824 člani (povprečno 280 članov v eni Svobodi) in 688 prosvetnih društev s 47.542 člani. (Povprečno 70 članov v enem društvu.) Skupno torej 834 društev s 88.366 člani.

Vpliv ljudskoprosvetnih društev pa se ne kaže samo v številu članov, ampak tudi v številu udeležencev društvenih prireditelj, raznih proslav, v obisku ljudskih knjižnic, ljudskih univerz in raznih tečajev. Tako imajo društva več sekcij (povprečno tri sekcije v enem društvu). Skoro vsako društvo je po istih podatkih iz julija 1955 imelo dramsko sekcijo (649 od 656 društev), velika večina pevski odsek (611), instrumentalnih skupin pa je bilo 338. Slabše so zastopani drugi odseki: folklornih je bilo 112, baletnih 14, likovnih 12, literarnih 27, recitacijskih 45, lutkovnih 90, pionirskih 88 in 17 raznih (šahovskih in drugih).

Pomembno delo so opravili v razvoju ljudske prosvetne dejavnosti okrajni odbori Ljudske prosvete. Njihovo delo je bilo raznoliko, vsa leta zelo obsežno in neprekinjeno. Izkazovali so družtvom precej moralno-politične, organizacijske, denarne in strokovne pomoči. V nekaj primerih pa so segli preko svoje običajne dejavnosti: okrajni odbor Ljudske prosvete v Murski Soboti je

organiziral zbiranje prekmurških narodnih pesmi, novomeški okrajni odbor pa že dve leti podeljuje Trdinovo nagrado za uspešno kulturnoprosvetno delo. Za velik razmah ljudske prosvete po osvoboditvi v Sloveniji niso brez pomena novozgrajeni kulturni domovi. Gradnja prosvetnih domov je sprožila akcija za zadružništvo 1948. leta in kljub kampanjskimi dala velike rezultate, saj se v naši zgodovini še nikoli ni gradilo toliko kulturnih domov kot prav v zadnjih osmih letih. Zgrajenih je bilo nad 200 novih kulturnih domov, večinoma na vasi. Manj se

letu 1953 povprečno po 27,8 knjig, v malih knjižnicah pa komaj 8 knjig. Večina knjižnic je treba izpopolniti z novimi knjigami, poiskati jim primerne prostore (nekateri knjižnice so spremenili v skladišča, nekatere pa delajo v nemogočih prostorih), tem prostorom dodati po možnosti čitalnice (knjižnic s čitalnicami je v vsej Sloveniji komaj 63!) in jim nuditi več pomoči in pozornosti.

Podobno kakor s knjižnicami je z Ljudsko univerzo. Tudi ta pomembna panoga neposredne vzgoje in izobraževanja ni bila, kljub uspehom, polno izkorišče-

Tovariš Miha Marinko s cvetjem, ki so mu ga poklonili jeseniški pionirji

je pazilo na druge prostore: na knjižnice, čitalnice, klubske prostore itd.

Posebno pozornost je referent posvetil ljudskim knjižnicam. Ta tih žarišča prosvete so bila dostikrat po krivici zapostavljena in zanemarjena. Število knjižnic je po vojni naraslo in je dokaj zadovoljivo, ni pa zadovoljivo število knjig, s katerimi te knjižnice razpolagajo. Za uspešno poslovanje bi morala vsaka knjižnica imeti vsaj 500 knjig, številke pa govore, da imamo v Sloveniji 664 knjižnic, od katerih jih je kar 472 z manj kot 500 knjigami in samo 192 ali 29 odstotkov jih premore nad 500 knjig. V večjih mestnih knjižnicah, ki jih je 17 (z nad 500 knjigami), so si bralci izposodili v

na. Ljudska univerza je imela v letu 1954 1114 predavanj za 86.216 poslušalcev, 115 jezikovnih tečajev s 3811 slušatelji, 224 kmetijskogospodarskih šol s 7214 učenci, prirejala je tečaje za nepisemne. (V Sloveniji je bilo ob popisu leta 1953 še vedno 26.375 nepisemen, kar je za 10.000 manj od leta 1948.) Prizadevanj za pošolsko izobraževanje delavstva in podeželja ni bilo sicer malo, res pa je, da je bilo uspešno zainteresirati za te tečaje kmete in nameščence kakor delavce. Spričo vloge delavcev v naši družbi bo treba pritegniti v delavske univerze vse sposobne in primerne ljudi in najti pravi način in najboljše metode, da se ta pomanjkljivost v delu Ljudskih univerz odpravi.

S IV. KONGRESA SINDIKATA KEMIČNIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Delavski razred je še zlasti zainteresiran da bomo dosledno uresničevali gospodarsko politiko ki teži za postopnim izboljševanjem življenjske ravni

Ljubljana, 22. oktobra. Danes je IV. kongres Sindikata kemičnih delavcev Jugoslavije, ki se je začel včeraj, nadaljeval delo. V razpravo je med drugim posegel tudi podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in predsednik Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine tov. Ivan Božičević, ki je danes prispel na kongres.

Ivan Božičević je govoril o smernicah za nadaljnji razvoj našega gospodarstva v smeri stabilizacije in izboljševanja življenjske ravni delovnega ljudstva, predvsem delavskega razreda. Ko je govoril o naši dosedanji gospodarski politiki, je navedel osnovne vzroke, ki so povzročili nekatera nesorazmerja v našem gospodarstvu. Poudaril pa je, da smo že v zadnjih dveh letih težili za tem, da bi polagoma dvigali življenjski standard in so te težnje vsebovali tudi družbeni plani za lansko oziroma letošnje leto, vendar pa instrumenti niso zagotavljali doslednega uresničevanja te smeri. Letos je obseg investicijske dejavnosti spet močno presegel predvideni plan, do česar so pripeljali nekateri objektivni, prav tako pa tudi subjektivni vzroki. Gradnja nekaterih ključnih objektov je počasi napredovala, čeprav so bila sredstva za te objekte zadržana, tudi zato, ker so ponekod hoteli graditi stranske obrate, hkrati pa so zato nekoliko zavlačevali gradnjo osnovnih objektov, da bi bili le-ti dlje izvor novih investicijskih sredstev. Lani smo zabele-

žili razen tega popolno stagnacijo proizvodnosti dela. V podjetjih se je zaposlilo ogromno novih delavcev, proizvodnja pa ni ustrezno naraščala, čemur je bil kriv tudi lanski plačni sistem.

Letošnji plačni sistem je dokaj boljši, ker stimulira individualno storilnost delavcev. Osnovna pomanjkljivost tega plačnega sistema pa je še v tem, da ne stimulira podjetja kot gospodarske enote, da bi dvigala proizvodnost dela.

Ko je govoril o ukrepih, ki se predvidevajo za stabilizacijo in postopno dviganje življenjskega standarda, predvsem delavskega razreda, ki ustvarja največji del narodnega dohodka, je tov. Božičević omenil delno zmanjšanje investicij in spremembo strukture investicij, pri čemer bo večji poudarek na izpopolnjevanju predelovalne industrije. Na ta način bomo dosegli večjo proizvodnjo potrošnega blaga, sredstva, vložena v predelovalno industrijo pa se bodo hitreje obračala, tako da se bo narodni dohodek hitreje ustvarjal. Pri tem se je treba usmeriti predvsem na rekonstrukcijo, izpopolnjevanje mehanizacije in organizacije dela v teh podjetjih. Te rekonstrukcije seveda ne bodo smele biti take, kot so bile zdaj marsikje, ko so pod firmo rekonstrukcij enostavno začeli graditi skoraj povsem nove objekte. Izogibali se bomo množičnemu zaposlovanju nekvalificirane delovne sile, ki se bo začela vračati na vas, kjer naj prispeva k dvigu kmetijske blagovne proizvodnje za trg. Seveda pa bomo v podjetjih še zaposlovali novo delovno silo, toda nikakor

VLOGA ADVOKATURE v krepitevi naše zakonitosti

in druga temeljna vprašanja, ki zadevajo advokaturu

Beograd, 22. oktobra (Tanjug). V Beogradu se je danes začela letna skupščina advokatskih zbornic Jugoslavije, na kateri sodeluje kakih 80 delegatov vseh republik advokatskih zbornic. Skupščini prisostvujejo tudi predsednik Zveznega vrhovnega sodišča dr. Josip Hrnčević, tajnik za pravosodne posle v Zveznem izvršnem svetu Nikola Srzentić, pomočnik zveznega javnega tožilca Bogdan Petrović ter predstavniki pravosodnih uprav ljudskih republik in AP Vojvodine.

Na skupščini bodo obravnavali vlogo advokature v krepitevi zakonitosti in mesto advokature v gospodarstvu. Izvolili bodo tudi nov izvršni odbor Zveze ter sprejeli sklepe in resolucije o vprašanjih, ki jih bo skupščina obravnavala. Pred začetkom dela so udeleženci skupščine poslali pozdravne orozjavke predsedniku republike Josipu Brozu Titu, predsedniku Zvezne ljudske skupščine Moši Pijađu, podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Aleksandru Rankoviću in predsedniku Ljudske skupščine LR Srbije Petru Stamboliću in predsedniku Izvršnega sveta Srbije Jovanu Veselinovu.

V imenu Zveznega izvršnega sveta je pozdravil skupščino tajnik za pravosodne posle Nikola Srzentić. V pozdravnem govoru se je zlasti dotaknil treh temeljnih vprašanj s področja advokature, ki jih proučuje Zvezni izvršni svet, ko pripravlja nov zakon o advokaturi in druge, advokaturu zadevajoče predpise.

Srzentić je najprej govoril o avtonomiji advokature. Omenil je že desetletja trajajoči boj advokatov na vsem svetu, da bi advokatura postala samostojna ustanova, neodvisna od državnih organov, ter rekel, da je namen takšne koncepcije dobro znan in da spričo razmer, v katerih delajo advokati med tem bojem, ni moč zanikati naprednega značaja takšne koncepcije. »Ta koncepcija,« je rekel Srzentić »v bistvu ustreza tudi potrebam naše skupnosti in je v skladu s temeljnimi načeli o samoupravljanju, ki jih uporabljamo pri drugih ustanovah in organizacijah v naši državi. Nove razmere v naši državi pa načenjajo vprašanje, ali samostojnost advokature pomeni, da upravljajo to ustanovo izključno predstavniki advokatov, ali pa lahko samostojnost advokature zagotovimo tudi s sodelovanjem drugih predstavnikov.« Srzentić je rekel, da imajo nekateri proti

drugemu mnenju pomisleke in pravijo, da to ni avtonomija advokature, marveč nekakšno njeno podzavljenje. Srzentić meni, da naj bi to ustanovo upravljali tisti, ki so zainteresirani na njenem pravilnem funkcioniranju. Iz tega vidika niso na pravilnem funkcioniranju advokature zainteresirani samo advokati, marveč je treba upravljanje advokature zapustiti ne le advokatom, temveč tudi predstavnikom drugih organov in ustanov.

»Drugo posebno važno vprašanje se tiče pravice do advokature in njene izgube,« je rekel Srzentić. »Če želimo advokaturi uspeh, nikakor ne smemo ubrati poti, da bi vzbujali v advokatih občutek negotovosti. Advokat mora ostati svoboden in brez strahu braniti v zakonu zaščitene pravice. Na drugi strani pa moramo računati z zlorabami, kar dokazujejo mnogi primeri iz prakse. Določanje pogojev za pridobitev in za izgubo advokature ni da bi moralo biti omejeno na določene formalne pogoje, marveč moramo najti način, da bomo

lahko ob popolni zagotovitvi pravice do advokature odstranili iz advokatskih vrst tiste, ki zaradi običajnih in ozkih koristi zastavljajo dolžnosti advokata in ki se ne bore za pravico in zakonitost, marveč edino in po vsaj sili samo za svoje osebne koristi.«

Govorec o politični dejavnosti advokature kot celote in posameznih advokatov je Srzentić rekel, da sedanje stanje v praksi ne potrjuje splošnih in skupnih mnenj, po katerih bi morali s političnim in družbenim delom dvigniti ugled advokature in zagotoviti njeno vlogo v družbenem življenju. »Dejstvo je,« je rekel Srzentić, »da besede advokatskih organizacij ni bilo slišati, ko smo stali pred važnimi problemi izgradnje in da je bila pomoč advokatov pri premagovanju težav na terenu malenkostna, čeprav bi lahko advokati tudi po svojem znanju mnogo pripomogli k odstranitvi težav.«

Poudarjanje teh vprašanj po Srzentićevem mnenju ne zmanjša pomena ostalih problemov v advokaturi, ki jih bodo obravnavali na tej skupščini. »Moja želja je bila omeniti del načelne razprave, ki se razvija v Zveznem izvršnem svetu o vprašanju advokature in s tem povedati, katerim vprašanjem pripisujejo v tej razpravi največji pomen,« je rekel Srzentić na koncu.

Skupščina nadaljuje svoje delo.

I. JUGOSLOVANSKA RAZSTAVA USNJA IN OBUITVE

PRIKAZ NAPREDKA naše usnjarske industrije

Ljubljana, 22. okt. Danes dopoldne je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani slovesno odprta prva jugoslovanska razstava usnja in obutve, ki bo trajala do vključno 30. oktobra. Na razstavi sodelujejo 104 domača in tuja podjetja, od teh 55 iz Slovenije, 2 iz Avstrije in en iz Švedske. Pokroviteljstvo nad prvo jugoslovansko razstavo usnjarstva z mednarodno udeležbo je prevzel član Zveznega izvršnega sveta tov. France Leskošek, ki pa se zaradi pre zaposlenosti otvoritve ni udeležil in je njegov zastopnik

Zoran Polič, član Izvršnega sveta LRS, prebral njegovo pismo. Pri otvoritveni slovesnosti je govoril tudi Leopold Krese, direktor Gospodarskega razstavišča v Ljubljani, v imenu pripravljalnega odbora razstave pa ing. Boris Prezelj.

V komercialnem delu razstavlja bogat in kvaliteten asortiman usnjarij, čevljarji in galanteristi. Razstavljajo tudi producenti in dobavitelji pomožnih sredstev za usnjarsko ter čevljarstvo industrijo, tako tovarne taniških ekstraktov, dobavitelji surovin, kemikalij, barv, kopit itd.

S strokovnim delom imajo prireditelji namen seznaniti široke kroge obiskovalcev s tradicijo slovenskega usnjarstva in produkcijsko tehniko pri strojenju ter pri izdelavi obutve in usnjene galanterije, saj ima kvaliteta

Tovariš Leopold Krese, direktor GR, med govorom ob otvoritveni slovesnosti

usnjarska dejavnost v Sloveniji globoke korenine. V nekaj stoletjih so se male obrtne delavnice in cehi razvili v velike moderne obrate, kjer sedaj izdelujejo po vsem svetu znana usnja in usnjarske izdelke. Zlasti velik sloves pa uživa v tujini naše svinjsko usnje in galanterijski izdelki iz tega usnja. V stari Jugoslaviji smo izvažali poleg nekaj usnja največ surovine, zlasti svinjske kože in kože drobnice. Z modernizacijo naše usnjarske industrije pa smo poleg povečane kvalitete in širšega asortimana za domači trg prešli od izvoza surovin na povečan izvoz finalnih izdelkov. V posebnem delu razstave so razstavljene tudi dokumenti in predmeti usnjarske dejavnosti v NOB, ki je bila takrat zelo pomembna.

V tednu razstave bodo organizirana tudi strokovna predavanja in posvetovanja, na katerih bodo sodelovali mnogi domači in tuji priznani usnjarski strokovnjaki. Na predavanjih bodo predvajali tudi strokovne filme. Dan po oficialnem zaključku razstave, t. j. 31. oktobra, je določen kot posebni dan drobne razprodaje razstavljenih predmetov in sklepanja trgovinskih pogodb, kar bo, upamo, boljše organizirano, kot je bilo po obrtniškem vselejmu.

M. Z.

Jak

DRUŠTVO LRS ZA ZDRUŽENE NARODE V LJUBLJANI

prireja

SLAVNOSTNO AKADEMIJO

ob desetletnici Organizacije združenih narodov

O pomenu te obletnice bo govorila tovariška **Vida Tomšičeva**. Koncertni program bo izvajal orkester Slovenske filharmonije. Akademija bo v ponedeljek, 24. t. m. ob 20. uri v Unionski dvorani. Vabljeni vsa javnost k čimvečji udeležbi!

ODBOR

DULLES V RIMU

Na dnevnem redu: nespornost med Rimom in Washingtonom

Osrednje vprašanje razgovorov je ameriška podpora pri sprejemu Italije v OZN

Rim, 22. okt. (Tanjug). Ameriški državni tajnik John Foster Dulles, ki je danes popoldne prišel v Rim, je takoj po prihodu obiskal predsednika republike Gronchija in mu izročil poslanico predsednika Eisenhowerja.

Uradni del razgovorov med ameriškim zunanjim ministrom in italijanskimi predstavniki bo jutri zjutraj. Navzoč bodo ministri predsednik Segni, podpredsednik vlade Saragat in zunanji minister Martino, izmed američanov pa ameriška veleposlanica v Rimu Clara Luce in Dullesov pomočnik za evropska vprašanja Merchant.

Dulles bo jutri ob enih popoldne nadaljeval pot v Pariz, kjer bo sodeloval na zasedanju Atlantskega sveta. Z njim bo od-

potoval tudi zunanji minister Martino.

Italijanska vlada je davi imela sejo, na kateri je razpravljala o razgovorih z Dullesom. Martino je izjavil, da bo Italija ostala zvesta Atlantskemu paktu in da njene politike nobena stvar ne more spremeniti.

Osrednje vprašanje, ki ga žele italijanski predstavniki obravnavati z Dullesom, je ameriška podpora pri sprejemu Italije v OZN. Zato nameravata Segni in Martino z njim razpravljati o splošnih mednarodnih vprašanjih in nespornostih, ki so v zadnjem času nastali med obema vladama.

V rimskih političnih krogih je danes vzbudil posebno pozornost uvodnik vladnega »Messaggera«, ki poudarja, da o zvestobi Italije zahodnemu bloku ni treba dvomiti, da pa to zvestobo otežkoča vrsta napak, ki so jih nasproti Italiji zagrešile vlade zahodnih velesil. Časnik poudarja, da bi moral prihod ministra Dullesa pomeniti začetek jasnih odnosov med obema deželama in hkrati »odstranitev napak in pomankljivosti, ki jih Washington čisto priznava, a nikdar ne odpravi«. Časnik pri tem spominja na »zgodovinsko neizpolnjevanje obveznosti« o sprejemu Italije v OZN, zatem pa očita ameriški vladi, da ni pomagala, da bi Ita-

lijo vidjučili v delo razoročitvene komisije OZN. »Z malo boljše volje«, piše časnik, »bi lahko italijanski vladi dali dostojnejše mesto celo na ženevski konferenci in pripominja, da se z za-

Dulles

vezniško italijansko vlado London in Washington »sploh nista posvetovala celo v primeru, ko je šlo za ureditev vprašanj Sredozemlja in Bliznjega vzhoda«.

Nadaljnji razplet gibanja PROTI VODSTVU TRGOVINSKE ZBORNICE

Velika pozornost vse tržške javnosti

Trst, 22. okt. Razen vrnitve ladje »Vulcanie« v tržško pristanišče je v zadnjih dneh zbudilo pozornost vse tržške javnosti gibanje številnih gospodarskih združenj proti vodstvu tržške zbornice za trgovino in industrijo, ki je privedla do odstopa zastopnikov 13.000 malih in srednjih podjetij s položajev v zbornici ter ostre polemike med zagovorniki ustanovitve integralne prostre cone in tistimi, ki so se glede njene ustanovitve postavili na negativno stališče.

Gibanje proti vodstvu trgovinske zbornice, ki ji načeljuje kap. A. Cosulich, se je začelo dan potem, ko so člani in zastopniki pokrajinske konzulte trgovinske zbornice izglasovali zaupnico prejšnjemu in sedanjemu vodstvu. Zaupnica je bila izglasovana na osnovi govorice in tiliga dogovora, da bo kap. Cosulich po izglasovni zaupnici odstopil s

predsedniškega položaja, ki bi ga morala kasneje zasedeti oseba, ki bi predstavljal koristi vseh gospodarskih krogov v Trstu in ne samo skupine veleindustrijalcev ter pomorskih brodarjev. Namesto predvidenega odstopa kap. Cosulich se je v gospodarskih krogih bliskovito razširila vest, da pomeni izglasovana zaupnica potrditev dosedanjega vodstva in da kap. Cosulich, ki je odkrit nasprotnik ustanovitve prostre cone, ne namerava odstopiti. Med prvimi, ki so določili nasproti novemu položaju svoje stališče, je bil koordinacijski odbor malih in srednjih podjetij, v katerem so včlanjena številna gospodarska združenja, ki zastopajo 13.000 trgovskih in industrijskih podjetij. Člani tega odbora so izglasovali resolucijo, v kateri so javno obsodili glasovanje vodstva trgovinske zbornice in napovedali odstop zastopnikov združenj v zbornici. Izvršni odbor tržške zbornice za trgovino in industrijo je večer reagiral na izjavo oziroma stališče koordinacijskega odbora. V odgovoru trgovinska zbornica izjavlja, da se neče spuščati v polemiko glede izglasovane zaupnice njenemu vodstvu, opozarja pa, da so organi trgovinske zbornice imenovani od državne oblasti in da je zaradi tega sklep koordinacijskega odbora samovoljen.

Toda s tem polemika še ni končana. Sinoči se je sestel tudi mestni odbor za prosto cono, v katerem so poleg številnih gospodarskih kategorij včlanjene tudi vse okoliške občine tržškega ozemlja, številne politične stranke, razne organizacijske ustanove, ki predstavljajo skupno veliko večino tržškega prebivalstva. Mestni odbor je po daljšem razpravljanju izglasoval resolucijo, v kateri »sporoča javnemu mnenju očitno glasovalno špekulacijo, ki so jo inscenirali zainteresirani krogi o glasovanju zaupnice vodstvu tržške trgovinske zbornice«.

Položaj, ki je nastal v zvezi z gibanjem proti vodstvu trgovinske zbornice, prav gotovo ne koristi tržškemu gospodarstvu, saj je različnost mnenj dveh nasprotujočih si taborev očitna: na eni strani zaupniki oziroma interesov veleindu-

strije, na drugi strani pa zastopniki mnenja velike večine tržškega prebivalstva, ki zahteva učinkovite ukrepe za rešitev gospodarske krize, v katero je Trst zabredel. Zato je gibanje proti vodstvu trgovinske zbornice le eden izmed mnogih kretnih primerov, ki kažejo splošni položaj Trsta v njegovi borbi za gospodarski dvig. Prav gotovo bo glede vprašanja nadaljnjega obstoja tržške trgovinske zbornice prišlo do novih razpletov, pri čemer v Trstu ne izključujejo možnosti intervencije najvišjih predstavnikov oblasti.

Niti po devetih glasovanjih ni padla odločitev, komu bo pripadlo tisto mesto v Varnostnem svetu, ki ga bo do konca tega leta imela Turčija. Generalna skupščina OZN je sklenila, da se bo v četrti ponovno sestala na plenarno zasedanje in nadaljevala glasovanje. Večina delegacij, ki že tako obžaluje, da je v tem vprašanju prišlo do takih nihajev, dočela odvečnih zapletiljav, upa, da bodo v četrti vendarle našli pravilno ureditev.

Celotni dosednji potek glasovanja v Varnostni svet (kakor tudi njegova zgodovina, o kateri bomo morali jasno spregovoriti, če ne bodo našli pravilne rešitve), prepričljivo kaže, da je moč sedanje velike težave, ki so posledica ameriško-sovjetskih nesoglasij, odstraniti samo z izvolitvijo evropske dežele, ki ni vključena v noben antagonistični blok, a uveljavlja politiko aktivno mednarodne koeksistence. Takšna dežela je Jugoslavija.

Zapletljaji v zvezi z izvolitvijo tretjega nestalnega člana Varnostnega sveta (do katerih po našem mnenju sploh ne bi bilo treba priti, ker bi se jim lahko izognili) globoko zadevajo splošne mednarodne interese in zlasti nekatera izmed tistih načel, ki so nujno potrebna za pravilno delovanje Združenih narodov. Če bi dovolili, da bi se te komplikacije nadaljevale, bi napravili hudo napako: negativno bi vplivalo na sedanje mednarodno vzdušje, kakor tudi na perspektive svetovne organizacije.

Prepričani smo, da se vsi strinjajo z nami glede tega, da je poglavna naloga Generalne skupščine OZN ravno v tem, da prispeva h krepljivi in nadaljnemu poglobljanju duha pomiritev. Prav tako ni nobenega dvoma, da so za uresničenje te naloge dane tudi vse stvarne možnosti. Ali ni potemtakem očitno, da lahko umetno povzročeni zapletljaji samo zmanjšajo tiste velike možnosti, ki jih ima to zasedanje?

Ce drži, a očitno drži, da lahko sedanje zasedanje Generalne skupščine OZN mnogo prispeva k nadaljnemu zbliznanju med Vzhodom in Zahodom, kakaj bi potem zahtevali od Generalne skupščine take korake, ki prav gotovo ne bi bili v prid temu cilju, marveč bi nasprotno učinkovali v smislu poslabšanja odnosov!

Prepričani smo, da so zelo redki tisti, ki zanikajo potrebo po univerzalnosti Združenih narodov in v sklopu tega tudi potrebo po pravilni zemljepisni razdelitvi mest v vseh forumih svetovne organizacije, zlasti še v glavnem, kakršen je, denimo, Varnostni svet. Globoko se zavedamo tega, da Združeni narodi še niso dosegli popolne univerzalnosti in da je tudi sedanja praksa zemljepisne razdelitve mest v posameznih organih OZN, še vedno daleč od tega, da bi bila popolna. Toda tisto, kar je bilo na tem torišču že doseženo, je vendar pomemben uspeh in nedvomno podlaga za nadaljnje izpolnjevanje. Če želimo torej dejansko koristiti Združenim narodom, potem je treba predvsem varovati vse pozitivno, kar je bilo že doseženo.

Zahteva Filipinov, da bi zasedli v Varnostnem svetu mesto, ki je določeno za evropsko zemljepisno področje, prav gotovo ne prispeva k izpolnitvi sistema zemljepisne razdelitve mest, ker je ta poteza objektivno v svojem bistvu usmerjena na rušenje načela o pravilnem zemljepisnem predstavljanju v posameznih organih OZN.

Jugoslavija, ki sploh ni nameravala kandidirati za Varnostni svet, a se je odzvala zahtevi številnih delegacij, upošteva predvsem dve stvari. Prvič, da mora Generalna skupščina prispevati čimveč tako s svojjo splošno usmerjenostjo kakor tudi s svojimi stvarnimi sklepi k nadaljnji pomiritvi na svetu. In drugič, da v Združenih narodih varujejo, izpopolnjujejo in z dejanji uveljav-

ljajo tista načela, na katerih lahko svetovna organizacija razvija plodno dejavnost.

Tisti, ki jim to ni jasno, navajajo proti jugoslovanski kandidaturi za Varnostni svet neke čudne argumente, argumente, ki jih sploh ni.

Eden od teh »argumentov« je trditev, da je Jugoslavija kandidat Sovjetske zveze in da bi njena izvolitev pomenila uspeh sovjetskega bloka, a poraz ZDA.

Prepričani smo, da niti tisti, ki so sprožili ta nemogoči argument, ne verjamejo vanj. Vsem je dobro znano, da je Poljska bila kandidat Sovjetske zveze, če pa že govorimo o sovjetsko-ameriškem kosanju v zvezi z Varnostnim svetom, potem se to lahko nanaša samo na kandidature Poljske in kandidature Filipinov.

Jugoslavija je odklanjala in še nadalje odklanja sodelovanje v konurenem tekmovalju med dvema antagonističnima blokoma. Delegacije v Generalni skupščini so sprožile zamisel o jugoslovanski kandidaturi za Varnostni svet šele takrat, ko je postalo jasno, da nobena izmed antagonističnih strani ne more zmagati, ko že ni bilo moč dvomiti o tem, da sta obe strani spravili stvar v zagato in da je moč torej obojestransko zadovoljivo rešitev najti samo z izvolitvijo kompromisnega kandidata. Jugoslavija se je v tem smislu — in samo v tem smislu — tudi odzvala zahtevi številnih delegacij, naj kandidira za Varnostni svet.

Ne glede na stališče tistih, ki se še nadalje zavzemajo za izvolitev Filipinov, je dejstvo, da je Jugoslavija kompromisni kandidat, nikakor pa ni — niti ne more biti — udeleženec konkurenčnega tekmovalja med dvema nasprotnima blokoma.

Očitno je torej, da so docela ne-utemeljene trditve, da bi izvolitev Jugoslavije pomenila uspeh enega, a neuspeh drugega bloka. Izvolitev Jugoslavije bi pomenila predvsem uspeh OZN. To pa je važna stvar in zato tudi verujemo, da se bo večina delegacij zavzela za takšno ureditev!

Druga nemogoča trditev, ki prav tako kroži te dni, se nanaša na tako imenovani spopad interesov med Evropo in Azijo. Nekateri namreč žele prikazati položaj tako, kakor da je jugoslovanska kandidatura za Varnostni svet naperjena proti kristom Azije, kakor da pomeni oviro za uresničenje zakonitih zahtev Azije, da bi bila zastopana v Varnostnem svetu.

Ponovno moramo reči, da smo prepričani, da niti sami avtorji ne verjamejo tej trditvi, ker je konec koncev tako njim kakor vsem na svetu dobro znano, da je ravno Jugoslavija tista dežela, ki se aktivno zavzema za izpopolnitev sistema pravilne geografske razdelitve mest v Varnostnem svetu in ki se je vedno zelo aktivno zavzemala za izpolnitev upravičenih zahtev Azije po ustreznem predstavljanju v OZN in posameznih njenih organih.

Nobenega dvoma ni, da je v interesu azijskih dežel, da podpo izvolitev Jugoslavije v Varnostni svet, da se zavzemajo za ohranitev načela o pravilni zemljepisni razdelitvi mest, ker je to najzanesljivejša pot, da bodo upravičene zahteve Azije popolnoma uresničene.

In naposed navajajo zdaj proti jugoslovanski kandidaturi kot argument tudi to, da je bila Jugoslavija izvoljena v Ekonomsko-socialni svet. Ustvariti želijo vtis, kakor da neka dežela ne more biti izvoljena v dva organa OZN, v Ekonomsko-socialni in Varnostni svet. Toda spet moramo poudariti, da smo precej prepričani, da tisti, ki so si ta argument izmislili, ne verjamejo, da je temu tako. Ne morejo verjeti med drugim tudi zato, ker so prav oni pred dvema letoma zavzemali, da bi bila Turčija, ki je bila članica Ekonomsko-socialnega sveta, izvoljena tudi v Varnostni svet. To je eden izmed precedentov, ki potrjuje, da ni nič nenavadnega, če kako državo izvolijo v dva organa.

Prav tako želimo pripomniti, da v Ustanovni listini OZN, kakor tudi v poslovniku dela ni ničesar, kar bi preprečevalo, da bi bila kaka dežela hkrati izvoljena v Ekonomsko-socialni in v Varnostni svet.

Potemtakem dejstvo, da je bila Jugoslavija izvoljena v Ekonomsko-socialni svet, ne more in ne sme biti razlog, da ne bi bila izvoljena tudi v Varnostni svet.

Na koncu želimo ponovno poudariti, da Jugoslavija ni nameravala kandidirati za Varnostni svet, da j. to kandidature sprejela šele, ko so to od nje zahtevale mnoge delegacije in ko je postalo docela jasno, da bo moč sedanje težave v zvezi z izvolitvijo tretjega nestalnega člana Varnostnega sveta odstraniti samo z izvolitvijo kompromisnega kandidata.

J. Smole

Sovjetski parlamentarci obiskali Zvezni izvršni svet

Beograd, 22. okt. (Tanjug). — Delegacija Vrhovnega sovjeta SZ je danes popoldne obiskala Zvezni izvršni svet. V imenu Zveznega izvršnega sveta je sovjetske parlamentarce pozdravil podpredsednik Edvard Kardelj.

Sovjetski parlamentarci so se delj časa razgovarjali s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem in Rodoljubom Colakovičem ter člani sveta Milentijem Popovičem, Osmanom Karabegovićem, Slavkom Komarjem in Veljo Stojničem.

Zvezni izvršni svet je obiskal tudi sovjetski veleposlanik v Beogradu N. P. Firjubin.

Gostje ostanejo danes in jutri v Beogradu, v ponedeljek pa nas bodo zapustili.

Francoska parlamentarna delegacija v Pekingju

Peking, 22. okt. (Nova Kitejska). Francoska tričlanska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika zunanje-političnega odbora francoskega parlamenta Daniela Mayerja je večeraj prispela v Peking.

Najnovější rezultati volitev v Indoneziji

Djakarta, 22. okt. (AP). Po najnovějšíh volilnih rezultatih v Indoneziji je nacionalistična stranka dobila 7.720.671 glasov, stranka Masdjumi 7.679.805, muslimanski ortodoksi radikali 6.435.255 in KP Indonezije 5.957.104 glasov.

O SESTAVI PRVE MAROŠKE REPREZENTATIVNE VLADE

BEN SLIMANE bo poskusil brez Istiklala

Pariz je prepričan, da bodo težave kmalu odstranjene

Pariz, 22. okt. (Tanjug) V Parizu so danes prepričani, da bodo trenutne težave, nastale v zvezi s sestavo prve maroške reprezentativne vlade kmalu odstranjene. Sklep vodstva nacionalistične stranke Istiklal, da ne sodelovalo v prvi maroški vladi, pa je povzročil znatne težave prvemu mandatorju za sestavo vlade Ben Slimanu.

Še en referendum — še en problem za Zahod

Pariz, 22. okt. (Tanjug). V Parizu z veliko pozornostjo pričakujejo izid jutrišnjega referenduma v Južnem Vietnamu, kjer se bo okrog 5 milijonov volivcev izreklo o predlogu ministrskega predsednika Din Diema, naj bi strnoglavlili cesarja Bao Daja. Prav tako poudarjajo, da je Bao Daj sklenil v primeru, če bo izid glasovanja zanj neugoden, nemudoma razglasiti sestavo nove vietnamske vlade v prehanstvu s sedežem v Parizu.

Dobro poučeni krogi poudarjajo, da bo zunanji minister Pinay vsekakor sprožil to vprašanje med razgovori s svojima kolegom iz ZDA in Britanije, ki bosta jutri prispela v Pariz. Francija je namreč zelo nezadovoljna s podporo, ki jo nudi Washington Din Diemu.

Din Diem obljublja republiko

Saigon, 22. okt. (AP). Južno-vietnamski ministrski predsednik Din Diem je danes sporočil, da bo proglasil republiko Vietnam, če bo izvoljen za državnega poveljarja na jutrišnjem referendumu.

POLOŽAJ V SEVERNI AFRIKI

200.000 vojakov ne more vzpostaviti reda

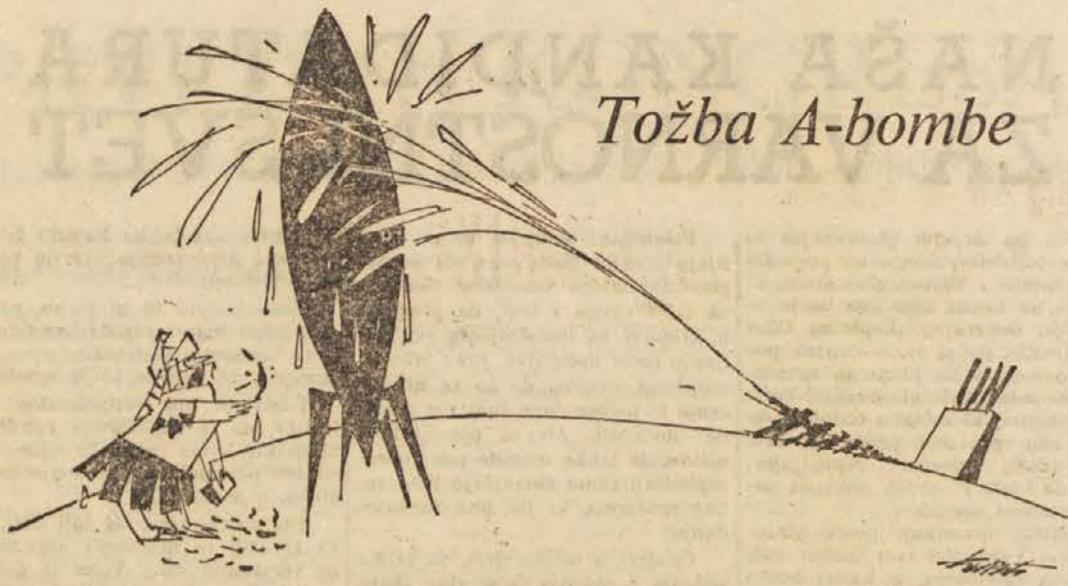
Nove okrepiteve — Nezmanjšana srditost bojev — Francoska policija streljala v demonstrante

Pariz, 22. okt. (Tanjug). V Alžiru bodo poslali še okrog 60.000 francoskih vojakov, da bi okreplili odnotne sile, ki se bore proti obojenim nacionalističnim odredom. Obrambni minister Billotte, ki je zdaj na inšpekcijskem potovanju po Severni Afriki, je izjavil, da sedanje francoske sile, ki jih cenijo na okrog 200.000 vojakov, »ne zadostujejo za vzpostavitev reda«.

Pripomnil je, da bi zato bilo nepošteno obljubljan nedavno vpoklicanim rezervistom, da jih bodo kmalu pustili domov.

Medtem se boji v Alžiru in Maroku bijejo z nezmanjšano srditostjo.

jo. V novo žarišče upora se je iznenada spremenila alžirsko-tuniška meja, kjer je davi bilo ubitih nad 15 ljudi. Na maroškem področju »Rifa« skušajo francoske čete obkoliti uporniške odrede. V maroških mestih je ponovno prišlo do množičnih demonstracij. Več tisoč prebivalcev je demonstriralo po ulicah, zahtevajoč povratek strmo-glavljenega sultana Ben Jusufa. Francoska policija je streljala v demonstrante. Trije so bili ubiti, štirje pa ranjeni. V Casablanci in Setauju je bilo izvršenih več atentatov, ki so terjali pet smrtnih žrtev.

Tožba A-bombe

— Oh, presnet, že deset let mi ne dajo živet!

SREDNJI VZHOD

Od našega stalnega dopisnika London, 22. oktobra. Položaj na Srednjem vzhodu, ki daje pomenu nekaterih londonskih komentatorjev največ povoda za zaskrbljenost, ne nedvomno ena izmed tem razgovorov treh zunanjih ministrov, ki se bodo v začetku prihodnjega tedna sestali v Parizu na zadnja posvetovanja pred ženevsko konferenco. Čeprav Srednji vzhod ni na dnevnem redu konference štiri

rih zunanjih ministrov, v Londonu menijo, da bodo na razgovorih z Molotovom v Zenevi nedvomno obravnavali tudi najnovejši razvoj dogodkov na tem področju.

Včeraj so v Londonu objavili, da bo Velika Britanija poslala Iraku znatne količine orožja, med drugim reaktivna lovska letala ter tanke in topove najnovejšega tipa. Dobave tega orožja, ki bo začelo prihajati v Irak konec prihodnjega meseca, obravnavajo v dobro poučenih krogih v glavnem kot uveljavljanje dosedanje politike »podpiranja preizkušenih zaveznikov« na tem področju. Nekateri časniki, na primer konservativni »Daily Mail« in »Daily Express« pa razlagajo angleško dobavo orožja Iraku kot »neposredni odgovor« Velike Britanije na preskrbo Egipta z orožjem z Vzhoda in na podobne ponudbe ostalih arabskih dežel.

V okviru dokaj alarmantnih člankov v delu angleškega tiska o Srednjem Vzhodu, polnih izrazov, kakor so »sovjetska infiltracija«, »velika nevarnost« itd., so časniki danes objavili tudi vesti o sklenitvi obrambnega pakta med Sirijo in Egiptom. Pri tem poudarjajo v Londonu posebno pozornost možnostim, da bi razširili to pogodbo na Libanon in Saudovo Arabijo. Združevanje skupine arabskih dežel okrog Egipta, zunaj bagdadskega pakta in brez povezovanja z zahodnimi blokoma, so sprejeli tu kot neugoden razvoj dogodkov, tako da je že znano stališče do samostojnih akcij skupine arabskih

dežel, da bi vskladile obrambne napore, prišlo danes do izraza v akcijah angleške javnosti sprčo »neugodnih vesti« s Srednjega vzhoda.

»Manchester Guardian« je posvetil politiki Egipta uvodnik, v

katerem ugotavlja, da je »izsiljevalna«. Sodeč po vesteh »Daily Telegraph« iz Beiruta je glavni cilj sirskega in egipčanskega pakta v tem, da bi Siriji omogočili, da bi dobila orožje iz Češkoslovaške, da pa bi se pri tem ognili neposrednim stikom s Prago, ki jih, kakor trdi častnik, sirska vlada »očividno ne želi«.

AMERIŠKI ZAPISNIKI IZ ZENEVE

»Verujemo v pogajanja in prijateljsko konferenco«

Washington, 22. okt. (AP). Med ženevsko konferenco najvišjih predstavnikov ZDA, SZ, Velike Britanije in Francije je predsednik Eisenhower izjavil sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganinu, da ZDA nikdar in nikoli ne bodo sodelovale v agresivni vojni proti katerikoli državi.

Včeraj je ameriško zunanje ministrstvo objavilo ameriške zapise iz ženevske konference »velikih štirih« in ob tej priložnosti je bilo objavljeno tudi besedilo Eisenhowerjevih zadrževanj sovjetskim predstavnikom.

Predsednik Eisenhower je rekel ministrskemu predsedniku Bulganinu tole:

»Verujemo v pogajanja in prijateljsko konferenco. Vojno bomo začeli samo, kadar homo napadeno... V primeru, da bi vojna pomenila edini izhod, bi moral biti to tako obupen izhod, da bi samo voj-

Koncentracija in centralizacija industrije v Italiji

Rim, oktobra. — Za povojno obdobje industrijskega razvoja Italije je značilen njegov nagli vzpon. Posledice vojne so bile precej hude, toda italijanska industrija jim je bila ob neposredni in posredni pomoči od zunaj (Marshallova pomoč, investicije ameriškega kapitala itd.) kos in v nekaterih panogah je svojo proizvodnjo v primerjavi s predvojno podvojila ali celo potrojila. Razen tega je za povojno obdobje značilno naglo povečanje koncentracije in centralizacije italijanske industrije. To je zlasti videti v črni metalurgiji ter v strojni in kemijski industriji, v proizvodnji električne energije in v tekstilni industriji; pa tudi v ostalih panogah koncentracija čedalje bolj narašča.

Nastale so velike delniške družbe, ki imajo v nekaterih panogah v rokah malone vso proizvodnjo. Med takšne velike sodi kemijski kombinat »Montecatini«. Ko so ga leta 1858 ustanovili, je znašal njegov začetni kapital dva milijona lir. Leta 1938 je znašal 1150 milijonov, lani pa že 84 milijard lir.

Leta 1938 je obratovalo v sklopu »Montecatinija« kakih 50 tovarn, leta 1946 kakih 100, leta 1947 pa 140. Razen nenehnega prevzemanja novih tovarn pa je »Montecatini« sodeloval tudi v njihovih obnovi in pri izgradnji novih obratov. Tako je v prejšnjih letih investiral v nova podjetja 120 milijonov lir, lani pa kakih 19 milijard.

Sadovi koncentracije »Montecatinija« so res bogati. Tako kombinat sodeluje v celotni italijanski industriji pirta, ki znaša 1.232.000 ton, z 1.053.647 tonami, žvepla izdelala od skupnih 226.600 ton 46.542 ton, boksita pa pridobi od skupnih 295.000 ton 248.526 ton. Ta monopoli daje polovico proizvodnje žveplene kisline 1.233.750 ton, dušičnih gnojil 1.459.079 ton, od vse proizvodnje električne energije 2,5 milijarde kWh pa daje 34,6 milijonov kWh.

Drugi veliki trust po vrstnem redu je »Fiat«. To podjetje obsega vse panoge od proizvodnje surovin do industrijskih izdelkov, ki jih prodaja samo prek svojega omrežja. Njegova proizvodna in druga dejavnost obsega metalurško, avtomobilsko, ladjedelniško in letalsko industrijo, dalje proizvodnjo električnih naprav za gospodinjstvo, promet, trgovino, zavarovalnice, kreditne banke itd. Družba »Fiat« je bila ustanovljena l. 1899 z začetnim kapitalom 800.000 lir, predlan-

skim pa je znašal njen kapital že 57 milijard. Ob ustanovitvi je imel »Fiat« 50 delavcev, lani pa že 71.500. Vrednost celotne proizvodnje te družbe je znašala lani kakih 275 milijard, profit pa 23,5 milijard lir.

»Fiat« proizvaja predvsem prometna vozila, na katera odpade 88% celotne njegove proizvodnje. Lani je prišlo iz njegovih tovarn 195.098 raznih vozil (od teh 10.000 traktorje). Zdaj se pripravljajo tovarne na izdelovanje svojega najmanjšega tipa osebne avtomobila »Fiat« 600.

Tovarne »Fiat« izdelajo dnevno po tisoč avtomobilov ali letno nad 300.000. Razen tega izdelujejo tudi mnogo jeklenih izdelkov. Od 300 ton predlanskim se je proizvodnja jekla povečala na 422.420 ton. Lani so izdelale tovarne »Fiat« tudi 7321 ton raznih rezervnih delov, dalje mnogo lokomotiv, letalskih motorjev, hladilnikov in drugih elektrotehničnih naprav za gospodinjstvo. »Fiat« je razvil tudi široko pobudo za sodelovanje s tujimi proizvajalci. V petih državah (Jugoslaviji, Španiji, Mehiki, Braziliji in Indiji) so kupili proizvajalci licence za razne izdelke tega velikega podjetja. »Fiat« je dal za nove investicije v zadnjih desetih letih kakih 215 milijard in njegove investicije še naraščajo, tako da bodo znašale letos kakih 50 milijard.

Razen teh dveh velikanov se proces koncentracije v italijanski industriji zrcali tudi v drugih panogah, prek drugih enako velikih monopolističnih delniških družb. Tako je na pr. delniška družba »Edison« lani dala Italiji 7,9 milijard kWh električne energije ali četrtno vse proizvodnje. Celotna zmogljivost turbin v elektrarnah te družbe znaša nad 29 milijonov kWh. Kapital te družbe je znašal lani kakih 140 milijard lir.

Tudi »Sna-Viscosae« sodi v to skupino monopolov. Ta družba izdelava letno dve tretjini vse italijanske proizvodnje umetnih vlaken. Njen kapital je znašal leta 1951 že 21 milijard. Družba »Pirelli« je povsem monopolizirala proizvodnjo avtomobilskih plaščev, električnih kablov in drugih gumijastih izdelkov.

Koncentracija in centralizacija industrije v Italiji je torej pognala globoke korenine in lahko rečemo, da je zadnja leta dosegla svojo skrajno mejo. Najbrž kmalu v Italiji ne bo več nobene industrijske panoge, ki ne bi bila monopolizirana. Vzpredno s koncentracijo privatnega industrijskega in finančnega kapitala se namreč v Italiji utrjuje tudi pozicija na pol državne in državne industrije. Ni dvoma, da vpliva to tudi na splošno gospodarsko življenje Italije. Notranjemu življenju je pritisnilo to nov pečat. Industrijski velikani namreč razen svojega vpliva v gospodarstvu nenehoma krepe tudi pozicije v političnem življenju.

M. Paskučič

OBRAZI

in dogodki

ČE NE BI BILO...

... nacionalistične stranke Isti Klal, ki morda BEN SLIMANE že sestavi novo maroško reprezentativno vlado. Istiklala pa meni, da v sedanjih okoliščinah ne more sodelovati v vladi. Kako bo, čakajmo prihodnjih dni.

GOSTJE V PORTHMOUTHU

Sovjetski admiral GOLOVKO s 3000 častniki in mornarji, ki so na obisku pri britanski mornarici, polni-že nekaj dni stolpe angleških častnikov. Kako je admiral zadovoljen z obiskom, kaže slika.

HITLERJEV OPRODA

HEINZ LINGE, bivši sobar Adolfa Hitlerja, je preživel zadnje trenutke Tretjega Rajha v bunkerju državne pisarne. Ob uritvi iz SZ je izjavil, da je pomagal pri seznanjanju trupel Hitlerja in njegovih žene Eve Braun.

Gospodarski program novega predsednika Kubička

Rio de Janeiro, 22. okt. (AP). Novi predsednik Brazila Juscelino Kubiček, ki bo 31. januarja prevzel svojo dolžnost, je skupini ameriških novinarjev razložil bodoči program industrijskega razvoja

Kubiček

Brazilijski program zajema razširitev cestnih in železniških zvez, povečanje proizvodnje električne energije, jekla in aluminija. Da bi bilo vse to uresničeno, bo, kakor je dejal Kubiček, morala Brazilijska uvoziti opremo in stroje v vrednosti 500 milijonov dolarjev, in sicer večji del iz ZDA.

Dejal je, da bodo dali denar za uresničitev tega programa zasebni brazilski investitorji in tuji investitorji, nadeja pa se tudi, da bo dobil posojilo od ZDA za delno kritje stroškov za uresničitev gospodarskega programa.

DIPLOMATSKA KRONIKA

VIJANOVČI OBISKAL PREDSEDNIKA ROMUNSKÉ VLADE

Bukarešta, 22. okt. (Tanjug) — Jugoslovanski veleposlanik v Bukarešti Nikola Vujanović je 19. oktobra obiskal predsednika romunske vlade Stoika, in se z njim dalj časa razgovarjal.

VELEPOSLANIK PFLIEDERER PRI KARABEGOVICU IN KOSANOVICU

Beograd, 22. oktobra (Tanjug) — Novi veleposlanik Zvezne Republike Nemčije v Jugoslaviji Karel George Pfliederer, je danes dopoldne napravil protokolarni obisk pri članu Zveznega izvršnega sveta Osmanu Karabegoviću, Pfliederer je obiskal tudi člana Zveznega izvršnega sveta Savo Kosanovića.

VELEPOSLANIK PAVIČEVIĆ PRI KARAMANLISU

Atena, 22. okt. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Atenah Miša Pavičević je bil danes dopoldne na protokolarnem obisku pri predsedniku vlade Konstantinu Karamanlisu.

ARABSKA PRAVLJICA

O dobrem šejku Said ben Sultanu

podpre Alah, Prerok, od katerega izvirajo vsi blagoslovi, pa naj se mu nasmehe.

ODSTOPI V ZENEVI

Tu, kjer se začnejo sedanja slava šejka Saída ben Sultana se pravzaprav začneja plehki deli te arabske pravljice, ki so jo že tri leta obravnavali kot diplomatski obmejni spor z naslovom »Oaza Burami«. Na eni strani spora za ozemlje, na katerem ni ničesar razen peska, iz ličevce narejenih hiše, vrečev vode in palm, sta sultan Muskatski in vladar Abu Ahabije, v čigar imenu nastopa angleška vlada in angleško zunanje ministrstvo, na drugi strani pa kralj Saudove Arabije Ibn Saud.

»Inavizije pod poveljstvom emira Turčija proti oazi Bajrami je omejena na eno samo vas in spor naj bi poravnali pred mednarodnim arbitražnim sodiščem v Zenevi, v katerem sta med sodniki sedela tudi angleški predstavnik Sir Rader Bullard in pomočnik zunanega ministra Saudove Arabije šejk Jusuf Jasin.

Namesto da bi spor poravnali na uglajeni diplomatski način, je prišlo letos v septembru v Zenevi do »skandala za zaprtimi vrati« in odstopa predsednika arbitražnega sodišča dr. Charlesa de Vissera in sira Radera Bullarda. Arbitražni postopek so ustavili. V oktobru so v poročilu »Foreign Officea« takole pojasnili prekinitve arbitraže: »Zal je kmalu postalo jasno, da so začeli Saudske metode, ki so zdaj na Srednjem vzhodu dobro znane, uporabljati tudi proti arbitražnemu sodišču.«

»Saudske metode« so podrobneje opisane v poročilu

»Foreign Officea« in povezane s tisto nočjo v palači šejka ben Sultana, v kateri se vzleže tišini ni zasvetil handžar. Namesto hodala je po zadrževanju »Foreign Officea« Abdulah Kuraiši potegnil drugo orožje proti šejku Saïdu. Šejka je v imenu kralja Sauda ponovno ponudil celih štiri sto milijonov rupij« oziroma 30 milijonov funtov. Protiusluga: prepričati iraški petrolejski družbi, da bi nastopala na spornem področju in prepustiti oazo Burami ARAMCO, ki ima v rokah petrolejske koncesije v Saudovi Arabiji. Vse to je seveda povezano z »akcijo za strmolglavljenje zakonitega vladarja Abu Ahabije v korist saudske dinastije«, dalje s poskusi, da bi podkupili nekatere druge osebnosti itd. Tudi Abdulah el Kuraiši se je mudil v Zenevi in tako je takoj navezal stike s članom arbitraže Jusufom Jasinom, ki mu je med zasedanjem pošiljal listke.

V poročilu »Foreign Officea« je rečeno, da je šejk Saïd ben Sultan »odklonil ponudeni štiri sto milijonov rupije. O »poskušnem podkupovanju« je lojalno obvestil svojega brata, vladarja Abu Ahabije, kakor tudi poveljnika muskatskih policijskih sil v oazi Burami kapitana Clistona.

SPOR MED PETROLEJSKIMI DRUŽBAMI

V poročilu, ki ga je nekaj dni pozneje objavilo veleposlanstvo Saudove Arabije v Londonu, so zanikane trditve Foreign Officea, v katerih je rečeno, da gre za »ponavljanje nedokazanih obdolžitev pred arbitražo v Zenevi. Saudovo veleposlanstvo trdi, da je samo odstop angle-

škega člana preprečil sprejeti pred arbitražo v Zenevi sklep o sporu. »Če je bila angleška vlada res prepričana o utemeljenosti obdolžitev, je rečeno nadalje v poročilu veleposlanstva, »bi bila lahko prepričala svojega predstavnika, naj ostane še pol ure član sodišča in tako omogoči sprejeti sklep.« Razen tega je bilo arbitražo v Zenevi in angleški vladi že nad leto dni znano, da je šejk Jasin hkrati tudi član arbitraže in saudski pomočnik zunanega ministra. To pa so v zadnjem trenutku izkoristili za opravičilo odstopa angleškega predstavnika.

Vidimo torej, da imata obe strani svoje argumente. Vendar pa je sedanji razplet afere v zvezi z oazo Burami ne glede na to, kdo ima prav v tej ali oni podrobnosti, odkril pravo ozadje tega »saudarabskega« teritorialnega spora. Področje, za katero se prepirajo šejki, sultani in kralji na obeh straneh sporne meje, je bolj izredno bogato z naftnimi vrečci, iraška petrolejska družba, ki ji je ostal šejk Saïd ben Sultan s svojim bratom »svetec«, je v rokah angleškega kapitala, družba ARAMCO, gospodar petrolejskih vrečev v Saudovi Arabiji, pa pripada ameriškemu kapitalu.

Spor dveh dinastij na Arabskem polotoku za suverenost nad oazo Burami, diplomatski prepir pred arbitražo v Zenevi, saudske metode Abdulaha el Kuraišija in njegovega gospodarja Ibn Sauda, spoštovanje in slojalnost Saïda ben Sultana, vse to so samo zunanji izrazi drame, katere nagibi so v sporu med dvema skupinama petrolejskih mogotcev za vrečce pod slikovito površino oaze Bajrami v Omanski puščavi.

Srečanje šejka Saïda ben Sultana s Abdulahom el Kuraišijem res ni tema za pravljice iz Tisoc in ene noči. In bolje je, da ni. Kdo namreč ve, ali bi bil celo pravilni in častitljivi kalif Harun al Rašid tisto, kar je bil, da so v njegovem času našli na Srednjem vzhodu petrolejske vrečce.

Dušan Blagojevič

RAZGOVORI O ZDRAVJU IN BOLEZNI

Kako nastanejo ledvični kamni

Vsi dobro vemo, da organizem dober del jedi, ki jih človek zaužije, asimilira, da jih izkoristi v prebavnih organih in v tkivu, medtem ko drugi, manjši, neizrabljeni del izloči, odstrani iz človeškega organizma skozi čreva (s stolico) ali prek ledvic (s sečjo). Skratka, zdravstveno stanje je predvsem pogojno vezano na redno izmenjavo snovi (zlasti na pravilni metabolizem, oziroma na pravilno izločanje snovi, ki jih telo potrebuje za življenje, v prehrani tkiva) na eni in pravilno izločitev odpadnih produktov iz organizma na drugi strani.

Oglejmo si nekaj primerov, ki kažejo, da se mnoge snovi v resnici odstranjujejo iz telesa prek ledvic (s sečjo): po obilni jedi, pripravljene iz belušev ali čebule, ima seč značilen duh po snovi, ki jo najdemo v teh jedeh. Če zaužijemo pilule z metilenskim

težno masna (potem nastanejo uratni kamni), v drugih primerih pa pride do tega, če jemo mnogo sočivja in sadja, a zelo malo mesa, pa tudi takrat, če skupaj s to hrano pijemo tudi alkalne vode (potem nastanejo fosfatni ali oksalatni kamni).

Po drugi strani učinkujejo mnogi lokalni pogoji, da pride do kamnov, in sicer najprej na ledvicah, zatem pa tudi v mehurju. V glavnem poznamo dva vzroka

nastanka kalkuloze: infekcijo sluznic čevodovod (potem najdemo v seči bakterije, bela in rdeča krvna telesa itd.), in zastoj seči. Ta zastoj je posledica organske motnje (hidronefroza, povečana prostata). Zastoj nastane tudi takrat, če ljudje dolgo časa leže (kronični bolniki in podobno).

Skratka, k nastanku kamnov prispevajo vsekakor svoj delež različni vzroki in zato so ti kamni različni po obliki in po barvi, pač v skladu s tem, kakšna je njihova sestava: tako so na primer kamni, nastali iz sečne kisline in urata, rdečkasti ali temno rdeči, medtem ko je fosfatni ali oksalatni kamen belkast. Često so ti kamni nastali s kopičenjem plasti različne sestave.

Ti kamni, kakršnikoli že so, so lahko ovira za normalno odtokanje seči. Če pa so hrapavi ali ostrji, utegnejo povzročiti hude bolečine (o tem bomo govorili drugič) ter majhne poškodbe na sluznici sečevoda, kjer se lahko vnezgodijo mikrobi in tako tudi sami ustvarijo šibkejšo ali močnejšo infekcijo.

Na koncu pripominjamo, da lahko tudi nekatera zdravila

Garderoba za naše male

ČIM PREPROSTEJE — TEM UČINKOVITEJE

Tudi tkanine vplivajo na modo. Skoraj vsako leto pridejo nove tkanine v promet. Le-te imajo seveda svoje lastnosti, ki jih je treba pri oblačenju upoštevati. Skoraj vsaka tkanina je uporabna bolj ali manj v ta ali drugi namenu. Za izrazito športne priljubljenosti bomo nabavile oblačila iz drugih blag kot pa za slavnostne prireditve. Tako je treba tudi pri izbiri krojev upoštevati lastnosti blaga, ki ga hočemo ukrojiti. Prav tako ne gre, da bi vsako blago kombinirali s kakršnim koli blagom. Ne gre tu le za barvo, gre predvsem za kakovost blaga. Tega morda ne opazi vsakdo. Za to je treba imeti že precej občutljivo oko. Vendar bo verjetno skoraj vsakomur prav neprijetno ob pogledu na žensko, na prvi pogled sicer lepo oblečeno, vendar ne skrbno. Denimo, da ima na sebi kostum iz tweeda. K njemu nosi ne le bluzo iz čipk, temveč si je pripela okrog vratu moderno ogrlico ali pa celo bisere, nepravne seveda, in si zataknila na uho uhane elegantne oblike. Na tako neskladno oblečen ženski se ne more oko nikjer umiriti. Pol tuceta napak! Ob malo natančnejšem pregledu jih ne bo težko ugotoviti.

Na vprašanje, ali je mogoč preprečiti nastanek teh kamnov na ledvicah, odgovarjamo pritrdilno.

Dr. Vandjel Tasič

kam, katerih učinek je samo v materialu in v kroju. Pri živahnih tkaninah pa bi z drznimi pritrklinami dosegli le nasprotno učinek, kar bi želeli doseči.

Eno glavnih pravil žensk, ki žele biti lepo oblečene, bi moralo biti, da je treba z raznimi dodatki in okraski, s katerimi hočemo doseči določen učinek, kar najbolj varčevati. Gotovo ste že često opazile, da je na najbolj elegantnih oblekah najmanj. Najteže pa je nekaj opustiti. In večina žensk je prepričana, da bo obleka lepša, če bo na njej več naborkov, gub, gumbov in kaj vem kaj še.

Pariški modni ustvarjalci so ugotovili, da nudita kazak in funika, ki sta letos spet v modi, tudi za praznične priložnosti veliko možnosti. Tako je neka pariška modna hiša prinesla celo zbirko večernih kazakov, ki jih lahko nosimo k različnim krikolom. Dragocen material in ročna dela so osnova vsem modelom. Prinašamo vam enega izmed njih, morda vam bo dal kaj ideje za dopolnitev vaše garderobe. — Na sliki kazak iz platna in ornamenti bele vezanine.

Por kot zelenjadnica

Dolgo smo uporabljali por zgolj kot dodatek mesni juhi, v zadnjem desetletju pa je tudi pri nas postal vsestranski cenjena zelenjadnica. Razširjena uporaba povzroča tudi večje povpraševanje po poru, ki zaradi tega doseže na trgu razmeroma visoko ceno. Izkusnje kažejo, da je največje povpraševanje po poru predvsem spomladi, ko primanjkuje druge zelenjave. To je popolnoma naravno in za pridelovalce zelo ugodno, ker prave zimsko sorte pora lahko prezimijo. Žal pa ga še vedno primanjkuje, čeprav je vzgoja naravnost lahka in pridelek na enoto površine velik. Povečano povpraševanje delno povzroča tudi pomanjkanje belušca, saj nekateri, podobno kot beluš, prav radi jedo kuhana in s maslom ter drobtinami zabeljena bela porova stebila. Zato bo treba v bodoče bolj misliti na pridelovanje zimskih sort pora. Poleti in jeseni ga običajno ne primanjkuje, ker ga v manjših količinah goje vrtničarji na domačih vr-

tovih. Za zimsko sorto pa na domačem vrtu, zlasti če je družina številna, zmanjka prostora, ker je treba saditi predvsem zelenjad, ki hitro raste. Por stoji na gredici skoraj vse leto in ne trpi nič vmesnih sadežev, s katerimi sicer tako sijajno izkoriščamo vrtna tla. Že zaradi tega, ker sadimo por na gosto v jarko, ki jih med rasto polagoma izravnamo, ne moremo računati na vmesne sadeže.

Za najboljšo zimsko sorto pora velja pri nas sorta slon. Raste hitro in napravi dolga bela stebila, ki se odlično okusa. Na splošno se je utrdilo mnenje, da je ta sorta popolnoma odporna proti mrazu, kar pa ne drži. Spomladi tudi hitro nide v cvet, zato bi bilo treba to sorto nameni predvsem za zimsko potrebo ali drugače povedano, treba bi jo bilo vzimati. Vzamljenje pora je sila preprosto, saj mu zmrzal le težko pride do živca. V ta namen ga izkopljemo in zberemo v zaprti gredici ali pa kar na prostem, da ga imamo pozimi vedno pri roki. Na planem ga obdamo z okvirjem iz deske in tudi pokrijemo ga s deskami, da ne pade sneg direktno nanj. Tako se izognemo izgubam, ki jih sicer utrgnemo imeti spomladi zaradi hudega mraza. Pa tudi sicer ne kaže pozimi vsak por sproti kopači iz zmrzle zemlje. — Od pravih zimskih sort je tu in tam opaziti brabantki por, ki je popolnoma odporen proti mrazu in ga brez bojazni pustimo na gredi vse do spomladi. V nasprotju z drugimi sortami, z dolgimi belimi stebili, ima brabantki por nekoliko krajša stebila, vidno oblikovano čebulo na koncu. Po okusu ga prekaša samo manj znana sorta Carantan. Spomladi ne silij tako hitro v cvet kakor slon, kar znatno podaljša uporabnost. To pa je zelo važno, ker je spomladi povpraševanje po poru največje. O. Ogorevc

Ruska jabolčna pena

Šest do osem jabolč umijemo in jih spečemo v pečici. Nato pa jih pretlačimo in jih s 2 beljakoma in z 1 del sladke smetane ter 4 žlicami sladkorja dobro stepamo 20 minut. Po- so natožimo v kozarce ali na cročniko, če imamo smetano, jo z njo okrasimo.

Pariški klubuk iz velurja

Polnjena jabolka, polita z vanilijevo kremo

12 jabolč umijemo, jih oluščimo in izdolbimo peške ter jih napolnimo s naslednjim sadovom: 15 dkg mandeljov lupine in jih zribamo, jih smesimo z 10 dkg sladkorja in dodamo sneg enega beljaka. Nato jabolka pomočimo najprej v raztopljeno maslo, potem v kristalni sladkor in nazadnje še v dobre hrubove trobitine, najboljšo so drobitine osušeni kiflikovi. Naložimo jih v ponvo, ki jo lahko postavimo tudi na mizo, dodamo žlico surovega masla in jih spečemo svetlo rumeno.

Nad omenjen stepamo vanilijevo kremo iz 3 del mleka, žlice sladkorja, kavne žličke moka, vanilijevega sladkorja in rumenjaka in jo polijemo čez jabolka.

plavilom, se seč pobarva zelenkasto modro. Če jemljemo zdravilo »neotropin« dobi seč pomarančno barvo itd.

V seči so tudi razne soli in druge mineralne in organske snovi, ki jih vsak dan izločamo s sečjo — da bi lahko življenjske funkcije nepretrgano potekale. Tako lahko na primer s prostim očesom vidimo sečno kislino in urate, izločene s sečjo v obliki usedline opečno rdeče barve, usedlina v seči pa utegne biti tudi motno belkasta, sestojča pretežno iz fosfatov.

Če pa ledvice spričo kake slabosti ne morejo izločiti teh neposrednih produktov metabolizma, potem se kopičijo v krvi in tkivu ter organizem bolj ali manj zastrupljajo.

Navedeni primeri opozarjajo vsekakor na to, da je moč z določeno prehrano, z ustreznim dieto vplivati na to, da bi ponovno vzpostavili izgubljeno ravnovesje v izmenjavi snovi, ki utegne povzročiti nastanek peska, blata ali neposredno kamnov (kalkulus) v ledvicah.

Na nastanek sečne kalkuloze vplivata dve vrsti činiteljev: splošni in lokalni.

Izmed splošnih činiteljev je način prehrane v mnogih primerih glavni vzrok kalkuloze — bodisi da je le-ta enolična in pre-

Otroci so zaradi nepazljivosti ali nezadostne skrbnosti odraslih doma često žrtve nesreč. O tem zgovorno pričajo razne statistike. Mnogo stvari je, ki bi jih skrbni starši lahko storili, da bi svoje otroke rešili nevarnosti. Med drugim gre tudi za tole:

Sleherno igrarje je treba skrbno pregledati, preden jo damo dojenčku ali majhnemu otroku, da se z njo igra. To je treba vsekakor storiti, kajti zelo veliko dojenčko se zaduši z drobnimi predmeti, ki so jih utaknili v usta. Često je moč iz vleči steklene oči iz igrarje, napravljenih iz cunaj, pa tudi starejši otroci pogosto puščajo ne-

varne predmete, ki jih njihovi mlajši bratci in sestrice utegne pogoltniti.

Nekatero matere kade, vtem ko dojijo ali previjajo svojega dojenčka. Zdravniški pravijo, da so poškodbe na očeh čisto majhnih otrok tako pogoste večinoma ravno zato, ker matere kadijo vpiroč otrok.

Ko se otrok začne plaziti pa vse dotlej, dokler ne postane dovolj izkušen, da zna spoznati nevarnost, je treba posebno paziti, da se ne približa stopnicam.

Dvakrat moramo premisliti, preden odložimo sleherno začeto delo, da bi dvignili telefonsko slušalko ali odprli vrata stanovanja. Že tolikokrat se je zgodilo, da se je otrok utopil ali dobil hude opekline ali kako drugo poškodbo ravno zato, ker ga je mati »samo za hip« pustila samega, da bi odšla na primer odprti vrata.

Tudi zdravila moramo imeti na varnem, saj so se že mnogi otroci zastrupili s »sladkorčrki«, ki so jih našli v stanovanju in pojedli.

Zelo visoko je tudi število opeklin, ki so posledica prevrnjenih posod, polnih vrelega mleka, kropa ali vroče masti. Ne moremo dovolj poudariti, kako potrebno je, da odrasli pazijo, kje pustijo te posode.

Vsa električna stikala in podobno morajo biti v dobrem stanju, ker je vedno nevarno, da bi se majhni otroci hudo opekli, dotikajo se raznih električnih naprav.

Vse stvari in predmete z ostrimi robovi in konicami moramo imeti spravljene izven dosega otroških rok, ker so se že mnogi otroci urezali s škarjami ali nožem ali z zavrženo očetovo britvico.

Ce imamo široko krilo pri obleki, moramo tudi spodaj imeti primerno spodnje krilo

Indijska legenda

Sin je stopil pred očeta in pri- vedel s sabo mladenko, ki si jo je želel za ženo.

»Ti ugajaš?«
»Lepa mladenka,« je menil oče. »Nauči si se ločiti lepo od grdega. Toda jaz je ne bi ozel za ženo. Ne bo ti prinesla sreče. Dan za dnem boš moral čuvati njeno lepoto, kajti ne boš je občudoval samo ti. In žena se bo naučila uporabljati to lepoto. Tedaj se boš pa ti ponižal do bednega čuvarja svoje sreče, do sužnja žene in lepe postave. Kajti kolikor lepše je tisto, kar nekdo poseduje, toliko bolj mučno in vznemirjajoče valovi kri čuvarju te lepote.«

»Toda jaz ljubim lepoto, potrebujem jo za življenje in vedno bom hrepenel po njej.« je z zavestnostjo ozkiknil sin.

»Dobro si povedal,« je odgovoril oče. »Toda, kdo ti vendar prepoveduje oboževati lepoto? Mar moram orhideje posaditi, da bi se veselil njene krasote, če jo pa lahko občudujem v prosti naravi? Mar lepota ne ostane lepota, čeprav nisem njen lastnik?«

»Toda lastnina pozdigne človeka...«

»Da ga tem globlje pahne, ko jo izgubi.«

Tedaj je sin šel in si zapomnil očelove besede. In čez nekaj časa je spet stopil pred očeta ter vodil pod roko dekle, ki si je zlepa ne bi kdo pozelel.

»Razmišljal sem o tvojih besedah in si zbral dekle, za katero si ne bo nihče prizadeval, da bi jo osvojil.«

»Sem ti mar ukazal spustiti se v močvirje človeških napak? Ta je prav tako malo primerna zale, kot je bila prva.«

»Toda kakšno bi mi potem svetloval?«

Tedaj je oče pogledal sina in ga opral.

»Ali si v življenju srečal žensko, o kateri bi lahko rekel, da ti je vedno nudila dobroto, skrbno ljubezen, odkritost in nežnost?«

»Seveda, to je mati,« je odgovoril sin.

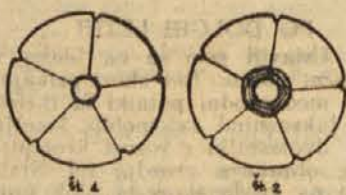
»Torej, poišči si dekle, za katero sodiš, da bi bila vredna biti mati tvojih otrok, tako dekle, o kateri boš lahko dejal enako, kot si mi pravkar dejal o materi. Tako, le tako dekle vzemi za ženo in le tedaj boš srečen z izbiro.«

Neдавно je neki švicarski modni frizer pokazal v Karlsruhe s svojimi manekenkami svoje letošnje nove zamisli. Številnim občudovalcem je razlozil, v čem je bistvo njegove nove priče, ki jo imenuje »La ligne Napoleon«. Pri Napoleonovi pričeski ne padajo lasje od sredine na obe strani in nazaj, temveč naprej na čelo, prav tako kot pri Napoleonu. Lasje ob straneh so pa na prav poseben način počesani nazaj, v nekaki obliki črke N. Torej spet Napoleon. Seveda pa ostane vsaki ženski na izbiro, da to pričesko prilagodi obliki svojega obraza, svojim lasem in okusu.

Podstavek za cvetlični lonček

Iz kartona in rafije lahko napravimo prav čeden podstavek za cvetlični lonček, vazo ali kozarec. Iz kartona izrežemo krog ki

ima premer 20 cm, če pa delamo podstavke za kozarce, pa naj bodo manjši. V sredini pa narišemo krog v premeru 1 cm. Krog

razdelimo na 7, 9, 11 ali 13 delov, vsekakor na liho število in naredimo majhne zareze, kot kaže skica št. 1. V te zareze ovijamo rafijo od zgoraj navzdol. Potem pa prepletamo rafijo po en listič med nitmi tako, kot da bi šivali mrežo. Enkrat gre listič nad nitjo, drugič pod njo (skica št. 2). Rafijo lahko prepletamo z roko, ali pa jo vdenemo v šivanko. Ko nam rafije zmanjka, podvihnemo konec pod ovisi del in začnemo ovijati z novim. Ko smo eno stran prepletili, opletemo še drugo stran. Taki podstavki so zelo trpežni in tudi zelo lepi, zlasti še, če je rafija barvasta.

MOJSTRI NAMIZNEGA TENISA V JUGOSLAVIJI

10 SVETOVNIH PRVAKOV

Razen uradnih prvenstev so le redki tekmovalci, na katerih bi se hkrati zbralo več svetovnih prvakov in rekordov... Beograjčani so imeli letos redko priložnost, da so v presledku nekaj mesecev pozdravili na svojih športnih igriščih svetovne prvake. Po nastopu evropskih in svetovnih atletskih prvakov, uradnega nogometnega moštva št. 1 — Zahodne Nemčije, bo prvo nedeljno priložnost imela pred beograjskim občinstvom pokazalo svoje mojstrstvo 10 sedanjih in bivših prvakov v namiznem tenisu.

ko, ki je zmagala na vseh prvenstvih od leta 1950 do danes, ter najboljšo žensko dvojico na svetu v letih 1951 in 1954 Angličanki sestri Row. Na koncu seznama svetovnih prvakov sta naša predstavnika Harangozo in Dolinar, svetovna prvaka 1953 v dvojlinah. 10 svetovnih prvakov — še bo prisel tudi Štepec — jih bo 11 — je vsekar zadostno poročilo, da bodo Beograjčani in gledalci v drugih mestih videli namizni tenis najvišje kvačete. M. St.

Zatišje pred viharjem... ali: današnji spored

Niso se še zaključili komentariji piliti, zmagi Jugoslovcev v Dublino, že imamo skrb, kako bo prihodnje nedeljo v Avstrijo na Dunaju. In med ta dva velika dogodka pada sedaj današnja živahna športna nedelja, vsa prepletena z različnimi tekmovalnimi doma in v tujini.

Glavno besedo imajo tokrat nogometisti — kot najvišja skatista seveda najprej člani ovske lige, kjer bo glavno središče zanimanja za tekmo Odred : Split danes ob 14.45 na Centralnem stadionu. Gostje veljajo rahlo za favorite, ker so ostali in hitri. Odred bo pa skušal izkoristiti prednost domačega igrišča. Nekoliko na boljsem je Branik, ki bo prav verjetno opravil v Segesto, tako da bo sta ostali obe točki v Mariboru. Tudi Gorica pripravila sudač nad Šibenikom — presenečenje ni izključeno, če bo Gorici krvavo potreben. Najtežje nalogo ima »Ljubljana«, ki se bo v Zagrebu borila proti Lokomotivi za kar najbolj časten uspeh, zanimivo pa bo še srečanje med »Trešnjevko« in »Reko« ter »Karlovcem« in Metalcem.

Kaj pa v slovenskih ligah? — V Ljubljansko-primorski ligi je Krim favoriti proti Slovianu, igra ob 10 na Rakovniku, Ilirija pa prav tako proti Lokomotivi ob istem času. Težko preizkušnja ima Grafčev v Kranju proti Mladosti, Triglav pa bo verjetno zmagovalec nad Taborom v Sežani. Kdo bo zmagovalec med »Koprom« in »Postojno«, ni težko uganiti — najbrž »Koper«, ki igra doma.

V varaždinsko-mariborski ligi bodo najprivlačnejši srečanja med Sobotom in Varaždinom, Teštelcem ter Natto in Kladivarjem, Rudar bo v Cakovcu z lahkoto opravil, Maribor pa tudi najbrž z Tekstilcem v Oroslavju.

Nogometni spored je torej bogat, vrh vsega pa je v Moskvi še tekma med Sovjetsko zvezo in Francijo, toda tudi v drugih panogah bo v Sloveniji precej tekmovalj.

Atletski se bodo v Ljubljani pomerili za naslov ekipnega prvaka LMS v mnogobojju — začel so že včeraj, nadaljujejo pa danes ob 10 v Šiški. Mimogrede je v Maglingenu svetovno prvenstvo v modernem petboju.

Tudi v namiznem tenisu bo živahno. Kranj je prizorišče ekipnega državnega prvenstva članic in mladink, mladinci pa bodo medli svoje sile za isti nastop v Beogradu. Pestro pa obeh frontah... Kdo bo prvak, pa jutri!

Mimo vseh tekmovalj ne smemo prezreti prvenstva v rokometu, ki je dosegel sedaj svoj vrhunec. V zvezni ligi bo za nas najzanimivejša tekma ženski med Branikom in Spartakom v Mariboru poleg srečanja Lokomotiva (V) : Borac, Slavonka : Crvena zvezda in Lokomotiva (Z) : Željezničar v velikem rokometu ter tekme v malem rokometu med Branikom in Zagrebom.

V republiški ligi bodo v Ljubljani zanimiva srečanja med Odrodom in »Mariborom« ob 10, med Sobotom in »Partizanom«-Krim ob 13 ter med ženskimi Svobode in Proletarca ob 15. Zadnji dve tekmi bosta na Viču. V Trbovljah se bosta pomerila med moškimi Rudar in Fužinar, v Ptujju pa Drava in »Celje«, medtem ko bo Kranj prizorišče borbe med Mladostjo in Partizanom iz Crmočja.

Bokskarski Jugoslovci imajo včeraj nastop v Varšvi proti Poljakom in tako je naš »žurnal« izrpan. Za vsakega nekaj, jutri pa rezultati...

NAŠI NOGOMETAŠI PRISPELI IZ DUBLINA IN MANCHESTRA Priprave v Mariboru

Sinoči so prispele s posebnim letalom JAT v Jugoslavijo naši nogometiški, ki so nastopili v Dublino in Manchesteru. Noben igralec ni poškodovan. Beara pa bo lahko nastopil že na prihodnji tekmi.

Priprave na tekmo z Avstrijo, ki bo 30. oktobra na Dunaju, se začnejo v ponedeljek, ker so naši igralci utrujeni od potovanja in napornih tekem in imajo dva dni počitka.

Kandidati za A reprezentanco se bodo pripravljali v Mariboru, B reprezentanca brčkone v Zagrebu, mladinska reprezentanca pa v Beogradu.

TEKMOVANJE TELESNOVZGOJNIH DRUŠTEV »PARTIZAN« ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE«

ENO IZMED REDKIH DRUŠTEV NA PRIMORSKEM

ki ima svoj lastni dom — TVD »Partizan« Tolmin

»Mladinci mlno! Na levo! Po bližini in skrini.« je zadel na mali telovadnici telesnovzgojnega društva »Partizan« Tolmin glas pomočnika načelnika. Mladinci so vestno ubogali, pripravili skrinjo in dve blazini, ter začeli s preskoki. Uvečerali so prevajal, raznoško, sitičko itd. Ni bilo vse gladko. Posebno pri raznoški so mladinci imeli precej težav, da se niso udarili v razna občutljiva mesta. Kljub temu so bili vsi zadovoljni in po vajah na skrinji so prešli na vaje za slavnostno akademijo, ki bo 29. novembra. V začetku so te vaje sicer dolgočasne, vendar so se mladinci kmalu razvneli in čisto pozabili, da so to navadne redovne vaje.

Marsikatero društvo bi bilo zadovoljno, če bi imelo prostora tolminskega »Partizana«. Čeprav je telovadnica majhna, vendar je v njej dovolj orodja in člani so na svojem. Sami odločijo, katere vrste ali oddelki bodo imeli takrat in takrat telovadbo, kdo bo ob sobotah vadil, itd.

Tudi »Partizan« Tolmin nima rožnatega stališča. V kraju samem je sicer gimnazija, osnovna šola in učiteljske. To je tako imenovani »hvalni« material. Vendar, ko zaključijo šolanje, se ti absolventi orientirajo na druge kraje, službeno ali prostovoljno, in društvo ostane na istem: vzgaja kader, slednji pa so razide v razne kraje. V tem sicer še ni nič hudega, saj človek lahko koristi povsod, za društvo pa je vendarle žalosten, Tolmin je bil poznan po dobrih atletskih, vendar so te odšle v razne kraje, in tako je ostalo društvo spet »na suhom«.

Kljub vsem težavam pa »Partizan« Tolmin le napreduje. Njegovi člani se lahko udeležujejo v košarki, odbojki, atletiki, pozimi smučajo, seveda pa vse mimo splošne vadbe. Na podlagi številnih uspehov pa je društvo letos zasledilo v tekmovalstvu »Primorskih novic« četrto mesto.

Kazno je, da se v Tolminu za telesno vzgojo vsakokoli prenelo zanimajo mladinci in mladinke. Mladincev je samo 13, mladink pa nekoliko več — 20. Za kraj, v katerem je toliko mladih ljudi, katerim bi vadba lahko samo koristila, ti številki nista ravno veljavni. Verjetno bi bilo treba izboljšati sodelovanje z mladinsko organizacijo in preiti na množično vključevanje članov LMS v »Partizan«.

Dokaj boljše je stanje pri deci in pionirjih, katerih je skupaj nad 150. Pri članicah in članih pa se čuti pomanjkanje starejših, izkušenih vodnikov, ker so trenutno v društvu samo mlajši vodniki, ki pa zamkratijo in niso dovolj rutine. Letos je društvo sicer poslalo na okrajni tečaj v Novo Gorico 4 mladince in 3 mladinke, vendar jih lahko uporabljajo samo za vodstvo nižjih oddelkov.

Tako je trenutno stanje pri »Partizan« Tolmin. Svoj dom imajo orodje imajo, požrtvovalne delavce kot je na primer predsednik Vinko Kramar, vendar nekaj še vedno »skriplje«. Če bodo še povečali številno članstva, se bodo prav gotovo lahko potegovali za vidno mesto v tekmovalju telesnovzgojnih društev za pokal našega uredništva. V. S.

IZ LJUBLJANE

Popis prebivalstva bo 15. decembra S tretje seje Okrajnega ljudskega odbora

Na tretji seji Okrajnega ljudskega odbora so po številnih poročilih in razgibani razpravi sprejeli nekaj pomembnih sklepov.

Po poročilu o skladu za varstvo otrok in predlogu, da se ustanove razen okrajnega tudi občinski skladi za varstvo otrok, se je razvila živahna razprava. Pokazala je, da se po novi upravni razdelitvi in povečani pristojnosti občinskih ljudskih odborov tudi skrb za otroke vedno bolj prenaša na občine. Le-te naj se ukvarjajo z drobnimi socialnimi in komunalnimi problemi, ki so z varstvom in vzgojo otrok povezani. Iz teh razlogov je tudi sledil sklep, da se ustanove omenjeni skladi samo po občinah, ki naj sredstva črpajo od vozovnic, gledaliških in kinematografskih vstopnic, od vstopnic za športna tekmovalja, od športnih dopisnic, poštnih znamk in poštnih pošiljk ter iz daril gospodarskih organizacij. Ob večjih akcijah okrajnega značaja bodo občine sporazumno prispevale del svojih sredstev iz tega sklada.

Ljudski odborniki so soglasno sprejeli tudi poročilo o proračunu dohodkov in izdatkov sklada za pospeševanje kmetijske proizvodnje za leto 1955. Povsem pravilno so vsa sredstva, ki jih tvori 25 odstotok dopolnilne dohodnine, namenili hitrejšemu razvoju državnih kmetijskih posestev v okolici Ljubljane. Vsoto 12.250.000 dinarjev so razdelili kot subvencije posestvom Jesenkovo, Log, Bokalce, Zadorova, kot subvencije za nabavo plemenjakov, za semensko službo in za zatiranje rastlinskih škodljivcev in boleznih. Vsa ta posestva so še zelo mlada. Le z dograditvijo gospodarskih poslopj, z dopolnilno nabavo živine, z melioracijskimi deli in arondacijo zemljišč se bodo ta posestva razvila

v močne postojanke socialističnega sektorja v kmetijstvu in tako tudi uspešneje sodelovale pri preskrbi ljubljanskega prebivalstva.

Med najvažnejšimi sklepi večrainske seje je prav gotovo sprejem odloka o popisu prebivalstva v občinah Ljubljana—Bežigrad, Ljubljana—Center, Ljubljana—Šiška, Ljubljana—Moste ter v delih občin Ljubljana—Vič in Ljubljana—Rudnik. Zakaj ponovni popis ljubljanskega prebivalstva? Ob popisu prebivalstva 31. marca 1953 so se pri vseh občinskih ustanovili registri stalnega prebivalstva, razen v mestih Ljubljana, Maribor in Celje, ki so predstavljal strnjena mestna področja. Z razdelitvijo ljubljanskega mesta na občine pa je postalo aktualno tudi vprašanje ureditve občinskih registrov stalnega prebivalstva, ki naj bi se redno dopolnjevali s po-alki o mehanicnem in prirodnem prirastku prebivalstva. Ljudski odborniki so se strinjali s predlogom Zavoda za statistiko okraja Ljubljana, da se 15. decembra izvrši popis prebivalstva v navedenih občinah, ker je to prav gotovo najcenejši in najhitrejši proces.

Razveljavili so odlok o razdeljevanju stanovanj, ki so ga sprejeli na prejšnji seji. Odborniki so se strinjali, da se v skladu z republiško odločbo o pristojnosti občinskih ljudskih odborov pri razdeljevanju stanovanj sprejmejo odloki občinskih ljudskih odborov. Za strnjeno mestno naselje pa bodo predlogu Mestnega sveta sprejeli nov odlok.

V nadaljevanju seje so sprejeli tudi odločbo o ustanovitvi Trgovinske in Gostinske zbornice za okraj Ljubljana ter razpravljali o nekaterih tekočih problemih. —ig

OLIMPIJSKE PRIPRAVE NAŠIH ŠPORTNIKOV

Potna dovoljenja za Melbourne so zelo draga

Kako pa je z atletiči? — Norme so zelo težavne

Naši atletiči so te dni z vso resnostjo začeli priprave na olimpiado, ki bo prihodnje leto. Strokovni svet Atletske zveze Jugoslavije je imel te dni sestanek, na katerem je pripravil dokaj podroben načrt priprav.

Prihodnje leto bo odpotovalo v Melbourne razmeroma majhno število naših predstavnikov. Glavno mesto Avstralije je predaleč, izdatki za potovanje in bivanje pa so velikanški. Tja bodo odpotovali samo tisti, ki lahko z svojo pripravljeno in rezultati zalamejšo, da bodo uvrstili med prve desetorico. O pripravah atletov smo se razgovarjali s predsednikom strokovnega sveta Nikolo Kureličem.

SKUPNE PRIPRAVE V SPLITU Od 20. oktobra do 7. novembra se 23 olimpijskih kandidatov skupno pripravljajo v Splitu. Ob koncu priprav bodo izbrani 9 atletov, ki jih bo zveza morebiti poslala v Melbourne.

Med laborjenju v Splitu bo poseben trnorski svet proučeval zdravstveno stanje slehernega izmed 23 povabljenih kandidatov, njih uspehe v zadnjih treh letih ter marljivost, živost in vztrajnost v treningu. Po naših atletih posamezniki bodo opravili ožjo izbiro. To pa seveda ne bodo edini kandidati. Njim se bodo pridružil tudi drugi, ki bodo pokazali enako pripravljenost. Za ožjo izbiro kandidatov ni nobenih norm.

...IN ČEZ ZIMO Kandidati, ki pridejo v ožjo izbiro, bodo pozimi podvrženi posebnim odpravam in življenju. Prava prava sodijo, da bo zimski trening v pripravah atletov odločilen. Prizadevali si bodo, da bodo imeli skrajšan delovni čas, tako da bi lahko čez dan dvakrat trenirali. Dobili bodo tudi močnejšo hrano. Največje vprašanje pa je pomanjkanje tehničnih pogojev za zimsko pripravo zimske dvorane. V tem oziru bi bilo treba vsakekor iti atletom na roke.

Prva tekmovalja, ki se jih bodo udeležili olimpijski kandidati, bodo v juniju in juliju, v avgustu pa bi bil aktiven odmor. Polna sezona bi se začela v septembru in bi trajala vse do odhoda v Melbourne. Tudi kolektivno tekmovalj in prihodnjem letu je precej prilagojen pripravam za olimpiado. Atletsko tekmovalje Norveške—Jugoslavija ter balkanske igre bodo v oktobru.

OLIMPIJSKE PRIPRAVE NAŠIH ŠPORTNIKOV

NORME SO ZELO TEŽAVNE »Vize« za Melbourne so zelo drage. Strokovni svet AZJ je določil norme, ki naj bi jih kandidati dosegli, da bi jim bila zajamčena solidna uvrstitev na olimpiadi. Pogledimo nekaj teh norm: 110 m — ovire 14,2; 300 m steeple-chase 8:45; 10.000 m 29:30; maraton 2:23,0; 1500 m 4:44; kladivo 60 m; višina 203 cm, palica 80 cm itd.

Norme so v resnici zelo težke. Samo ob pogojih, da se bo ožji krog kandidatov zelo marljivo pripravil vse leto, lahko računamo z manjšim številom potnikov v Avstralijo. To bi bilo po našem mnenju: Lorger (svetel), Šimšič (steeple-chase), Mišljen (maraton), Muzočič (1500 m), Gubijan (kladivo) in Marjanovič (višina).

TURNIR KANDIDATK V MOSKVI Lazarevičeva peta po XIII. kolu

Nadaljevanje prekinjenih in preloženih partij XIII kola je prineslo nekaj presenečenj. Naši predstavnik Lazarevičeva je posrečilo doseči v dveh prekinjenih partijah poldrugo točko. V eni izmed partij je v dozdnevem remi položaju dosegla zmago z izvrstno igro. V drugi partijji pa se ji je posrečilo ohraniti remi, četudi je imela v končnici kmeta manj.

Rezultati prekinjenih partij XI. kola: Lazarevič : Keller 1:0 Kertes in Ivanova 0:1, Graff : Borisenko 0:1, Silance : Volpert remi, Gresser in Heemskerck remi, Karff : Gurfinkel remi.

XII. kolo: Budinih : Hotuj 0:1, Gurfinkel : Graff 0:1.

XIII. kolo: Lazarevič : Borisenko remi, Silance : Budinih 1:0, Kertes in Heemskerck 1:0.

Nedokončane so bile partije: Ivanova : Lazarevič iz X. kola, Ignjatjeva : Nedeljkić iz XI. kola, Karff : Ignjatjeva in Holuj : Ivanova iz XIII. kola. Nedeljkićeva ima v partijji z Ignjatjevo precej upanja na remi.

Razvrstitev po XIII. kolu: Volpert 10, Borisenko 9,5, Zvořičina, Rubcova 8, Lazarevič 8,5 (1), Keller 8 (1) itd.

»PEKARSKI« : »LJUBLJANA« 4:4 Sinočni dvoboj v rokoborbi med gosti iz Zagreba in tekmovalci »Ljubljane« se je končal neodločeno. Vse borbe so bile zaključene s tušem.

NAMIZNI TENIS Zmaga Fužinarja V prijateljskem namiznoteniskem srečanju med Fužinarjem in študentsko reprezentanco Pomurja so zmagali Fužinarji. Dvoboj je bil v Ljubljani v prostorih Akademskega kluba. S. J.

TRGOVSKO PODJETJE »GROSIST« v likvidaciji JESENICE na Gorenjskem RAZPISUJE PRODAJO avtomobilov: osebni MERCEDES, 170 V osebni DKW, 500 cm³ tovorni TAM PIONIR, 3 t. tovorni CHEVROLET, 3 t. tovorni CHEVROLET, 4 t. avtomobilski stroj INTERNACIONAL tehnične avtomatske in decimalne blagajna WERTHEIM Prodaja bo: na Jesenicah 28. okt. 1955 v Lescah 29. okt. 1955 Interesente vabimo, da si navedene predmete predhodno ogledajo na sedežu podjetja v dopoldanskih urah. Likvidacijska komisija J-286

Komisija za razpis mesta direktorja MONTAŽNO-TEHNIČNEGA PODJETJA »ELEKTROSIGNAL«, LJUBLJANA, razpisuje v smislu 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov

mesto direktorja podjetja »ELEKTROSIGNAL« — LJUBLJANA

Parmova 33

Kandidat mora imeti višjo strokovno izobrazbo in najmanj 5 let prakse, oziroma srednjo strokovno izobrazbo in najmanj 8 let prakse na vodilnih položajih, po možnosti pa tudi s prakso v zunanji trgovini.

Pravilno kolkovane prošnje za v navedbo osebnega in strokovnega življenjepisa oddati OBČINSKEMU LJUDSKEMU ODBORU LJUBLJANA-BEŽIGRAD — LJUBLJANA, PARMOVA 33 najpozneje do sobote, 5. novembra 1955.

3628

CELEIA-SAD, KOMBINAT ŽIVILSKE INDUSTRIJE, CELJE razpisuje naslednja službena mesta: šefa računovodstva z ustrezajočo prakso strojnega tehnika za vodjo vzdrževanja obratnih naprav 2 tehnika kemične stroke lahko tudi novince, ki bi se specializirala v živil. stroki uslužbenca ali uslužbenko administrativne stroke z vsaj 3-letno prakso, ki bi vodil tudi posle splošnega sektorja Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe je treba poslati na upravo podjetja. C-300

OBISČITE razstavo »10 let gradbeništva« OD 16. DO 30. OKTOBRA V MODERNI GALERIJ V LJUBLJANI 3661

NUDIMO stroje za obdelavo lesa IZDELANE V TOVARNI STROJEV »STUP« hitre premične stikalnice za klejenje kombinirane stroje za 4 in 5 operacij stručnice za obdelavo lesa kopirne stručnice cinkove stroje tračne žage stolpne stroje ravnalne stroje brusilnice rezkalne stroje stolpne brusilnice cirkularke domače in uvoženo mizarško orodje: obličji, žage, dleta, svetri, primoži, merila, vijaki, klopi, ciklinge itd. V SKLADIŠČU IMAMO TUDI brusilne papirje ter uvožene nepremočljive brusilne papirje Koch-i-Nor V SKLADIŠČU IMAMO VEDNO trde kovine (Widia plošče) vseh vrst, kvalitet in velikosti ČELIK TRGOVINA METALNOM I TEHNIČKOM ROBOM SARAJEVO — Vase Miškina 24 Telefon: 21-25, 40-05 — Brzojavni: »CELIK« Sarajevo Poštni predal 75 2869

MLINSKO PODJETJE

MARIBOR — MELJSKA CESTA 19

razpisuje

nagradni natečaj
za naziv podjetja

PREMET POSLOVANJA PODJETJA: nakup in predelava žitaric vseh vrst, prodaja mlevskih izdelkov, izdelava in prodaja testenin.

NAGRADE:

1. nagrada . . .	30.000 din
2. nagrada . . .	20.000 din
3. nagrada . . .	15.000 din
4. nagrada . . .	10.000 din

Predloge poslati na upravo podjetja do 15. novembra 1955 in na kuverti označiti »NATEČAJ«.

REZULTAT NATEČAJA BO OBJAVLJEN 10. DECEMBRA 1955 V »LJUDSKI PRAVICI«.

M-492

PROGRAM STROKOVNIH PREDAVANJ

V OKVIRU I. JUGOSLOVANSKE RAZSTAVE USNJARSTVA
Z MEDNARODNO UDELEŽBO V LJUBLJANI

OD 22. DO 30. OKTOBRA 1955

TOREK, 25. OKTOBRA 1955

- ob 9,00 ● Dipl. ing. dr. Th. Windel, Mainz — Zahodna Nemčija: OBRATNE NEZGODE V USNJARSKIH OBRATH IN NJIH PREPREDENJE (film in diapozitivi)
- ob 11,00 ● Dipl. ing., ing. chem. Hans Leistner, Gärtringen, Zahodna Nemčija: PRAVILNO USMERJANJE ZRAKA V NAPRAVAH ZA SUSENJE GORNJEGA IN SPODNJEGA USNJA
- ob 15,30 ● Trčka Koloman, Beograd: IZVOZ USNJA IN OBUTVE
- ob 16,30 ● Ing. Dragan Jevtić, Konjice: IZDELOVANJE IN UPORABA UMETNEGA USNJA
- ob 17,00 ● Joakim Hajduk, Zagreb: DNEVNI PROBLEMI V TOVARNAH OBUTVE IN PROBLEMI BODOČIH KADROV

SREDA, 26. OKTOBRA 1955

- ob 9,00 ● Dr. Otto Gebauer, Leoben, Avstrija: PROBLEMI BORBE PROTI OGRCAVOSTI (film in diapozitivi)
- ob 11,00 ● Ing. Milivoj Hladnik, Vrhnika: POSEBNOSTI PREDELAVE SVINJSKE KOŽE
- ob 11,30 ● Stojan Krbavac, Beograd: UVOZ PREKOMORSKIH KOŽ
- ob 15,30 ● Dr. Gutensohn, Hoechst, Zahodna Nemčija: NOVEJSI RAZVOJ NA PODROČJU MAŠENJA USNJA
- ob 16,15 ● Ing. Heinz Lange, Nürnberg, Zahodna Nemčija: PARKLJEVO OLJE, PRIDOBIVANJE, LASTNOSTI TER UPORABA V USNJARSTVU
- ob 16,45 ● Dr. ing. Ribarić, Zagreb: TEMA ODPRTA
- ob 17,30 ● Ing. Tone Mali, Tržič: ELEKTRIČNA IN TOPLOTNA ENERGIJA V TOVARNI USNJA

ČETRTEK, 27. OKTOBRA 1955

- ob 9,00 ● Prof. dr. A. Kuntzel, Darmstadt, Zahodna Nemčija: NAJVAŽNEJSI PROBLEMI LUŽENJA
- ob 10,00 ● Prof. J. A. Sagoschen, Dunaj, Avstrija: DANAŠNJE VEGETABILNE STROJILNE METODE
- ob 11,00 ● Anton Mali, Domžale: DANAŠNJI POGLEDI NA RAZLUZENJE IN CIMZANJE
- ob 15,30 ● Ing. Franc Vedriš, Zagreb: FINISIRANJE OBUTVE
- ob 16,30 ● Ing. Samo Kalin, Kamnik: NOVA METODA ZA DOLOČANJE BAZICNOSTI KROMOVH JUH
- ob 17,00 ● Jelko Rant, Domžale: KALKULIRANJE USNJA ZA PODPLATE V INDUSTRIJI ČEVLJEV

PETEK, 28. OKTOBRA

- ob 9,00 ● Prof. J. A. Sagoschen, Dunaj, Avstrija: ORGANIZACIJA USNJARSKEGA OBRATA
- ob 10,00 ● Dr. J. Wagner, Reutlingen, Zahodna Nemčija: DOLOČEVANJE UPORABNOSTI USNJA S STALIŠČA IZDELOVALCEV ČEVLJEV
- ob 11,00 ● Jože Gros, Tržič: MODA IN TEHNIČNE NOVOSTI V ČEVLJARSTVU

Vsa predavanja so na Kemičnem inštitutu B. Kidriča v Ljubljani, Hajdrihova 19 (Inštitut prof. dr. Samca)

3646

JUGOSLOVENSKA KNJIGA

BEOGRAD, Terazije 27, tel. 29-312

obvešča

svoje odjemalce in vse zainteresirane, da lahko naročijo

vse knjige, revije
in časopise iz ZSSRpo uradnem tečaju:
1 rubelj = 75 dinNAROČILA NA REVJE ZA L. 1956 SPREJEMAMO
NAJDLJE DO 10. NOVEMBRA 1955

3637

Komisija za razpis mesta direktorja gradbenega obrtnega podjetja »STAVBAR« v Medvodah, razpisuje v smislu čl. 10 Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov

mesto direktorja
gradbenega obrtnega
podjetja »STAVBAR«
Medvode

POGOJI:

Gradbeni tehnik z najmanj petletno prakso ali višji gradbeni delovodja z najmanj 15-letno prakso v gradbeništvu.

Plača po dogovoru.

Prijava je treba vložiti pri Občinskem ljudskem odboru Medvode, Komisija za razpis direktorskih mest do 29. oktobra 1955.

3624

NAROČNIKI
»LJUDSKE PRAVICE«
SO ZAVAROVANI
ZA PRIMER NEZGODE

Prodamo

nov Diesel motor

stransko cilindrični, štiritaktni, dvo cilindrični z avtomatskim regulatorjem, znamke »ENFRIED«, Tipa HO/2, 18-24 KS, izdelava 1952

Cena ugodna, po ogledu in dogovoru, ali zamenjamo za stabilni bencinski motor lažjega izvora

GOZDNO GOSPODARSTVO — NAZARJE

3637

TOVARNA KONSERV
»ARRIGONI« v IZOLI

razpisuje

dve delovni mesti
za stenotipistki

Pogoji: Ekonomska srednja šola ali 5-letna praksa. — Plača po tarifnem pravilniku. — Prošnje je treba poslati na personalni oddelek tovarne.

3641

Komisija za razpis mesta direktorja TOVARNE LEPENKE TRŽIČ pri Občinskem ljudskem odboru

razpisuje

mesto direktorja
za Tovarno lepenke Tržič

Pogoji: Višja strokovna izobrazba, ki ustreza gospodarski dejavnosti podjetja in pet let prakse v upravljanju vodilnih poslov v gospodarski dejavnosti ali pri državni upravi, ali popolna srednješolska izobrazba in deset let prakse, ki ustreza gospodarski dejavnosti podjetja.

Nastop službe tako; ali s 1. decembrom 1955.

Stanovanje je preskrbljeno.

Pismene prošnje z navedbo dosedanjega službovanja je treba poslati do 10. novembra 1955 Komisiji za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Tržič.

3644

Vsem cenjenim odjemalcem in reflektantom naših proizvodov

plavljenega in mletega kaolina

vljudno sporočamo, da bomo sklepali pogodbe za leto 1956 od 1. do 31. novembra 1955.

RUDNIK KAOLINA ČRNA
Črna pri Kamniku

3626

ŽELEZARNA RAVNE

METALURŠKO INDUSTRIJSKA SOLA

sprejme takoj:

metalurškega tehnika
in strojnega tehnika

za predavatelja strokovnih predmetov, ter

praktičnega učitelja -
kovinarja - ključavničarja

za delavniški pouk iz strokovnega programa Samska stanovanja takoj na razpolago, družinsko v enem letu

Prijava na:

Uprava MIŠ, RAVNE NA KOROŠKEM

3632

Livarna in tovarna strojev, Hoče pri Mariboru

sprejme v stalno zaposlitev:

visokokvalificiranega livarja

za sivo litino (za mojstra vajenskega oddelka)

visokokvalificiranega livarja

za izdelavo modelnih plošč in zelo kompliciranih kosov

več kvalificiranih in polkvalificiranih livarjev,
ključavničarjev, strugarjev, kleparjev

Plača po tarifnem pravilniku in sposobnosti. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanje in hrano po potrebi oskrbi podjetje. — Pismene ali ustne ponudbe dostavite na upravo podjetja.

M-49C

Razpis

Komisija za volitve in imenovanje ObLO Ljubljana-Moste razpisuje v upravi ObLO naslednja delovna mesta:

1. mesto referenta-analitika v gospodarstvu
2. mesto pravnega referenta za upravno pravni sektor
3. mesto referenta za socialno varstvo, splošno
4. mesto referenta za mladinsko varstvo
5. mesto referenta za komunalne zadeve in urbanizem
6. mesto tržnega inšpektorja
7. 2 mesti strojepisca I. b

POGOJI:

- Ad 1. ekonomska fakulteta
- Ad 2. pravna fakulteta z nekaj prakse v gospodarstvu
- Ad 3. in 4. popolna srednja šola ali nepopolna srednja šola s prakso na tem področju
- Ad 5. gradbena fakulteta ali srednja tehnična šola gradb. z večletno prakso
- Ad 6. ekonomska fakulteta ali ekonomska srednja šola s prakso v gospodarstvu
- Ad 7. nižja strokovna izobrazba s prakso.

Plača po temeljni uredbi, na referentskih mestih tudi dopolnilna plača. Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom vlagajte na tajništvo tukajšnjega ObLO do 1. novembra 1955.

Komisija za volitve in imenovanja
ObLO Ljubljana-Moste

3627

UGODNO PRODAMO

shaping (Klopp)

hod noža 250 mm, dvig mize 250 mm, prečni pomik mize 250 mm

TESNILKA

TOVARNA TESNIL IN PLASTIČNIH MAS — MEDVODE
telefon 21, komerciala 43

3625

SEVERNI JELENI

Po ameriških statističnih podatkih jih je okrog

125 milijonov

tudi na antarktičnem področju

Pred mnogimi leti so prepe-
ljali iz Avstrije na Novo Zelan-
dijo več gamsov, ki so se tam
aklimatizirali. Njihovi potomci
pa so bili tudi mnogo večji, ka-
kor so gamsi v avstrijskih Alpah.
Najbrž so imeli na Novi Zelan-
diji več ustrezne krme ali pa
tudi ugodnejše podnebje. Podo-
ben poizkus nameravajo napravi-
titi zdaj s severnimi jeleni, ka-
terih zgodovina je zelo zanimiva.
Leta 1892 je Eskimom na
Aljaski grozila smrt od lakote.

Tedaj je šinila raziskovalcu dr.
Jacksonu v glavo misel, da bi
zaredil na Aljaski severne jelene.
Ob pomoči ameriške vlade so jih
prepeljali tja najprej 16, pozneje
pa še 10.000. Zgodovino tega naj-
večjega preseljevanja severnih
jelenov je opisal pozneje Mac
Evan v zanimivi knjigi »Pohod
severnih jelenov«. Posledica te
preselitve je bila, da so Eskime
na Aljaski obvarovali smrti od
lakote.

Severna Sibirija je naseljena

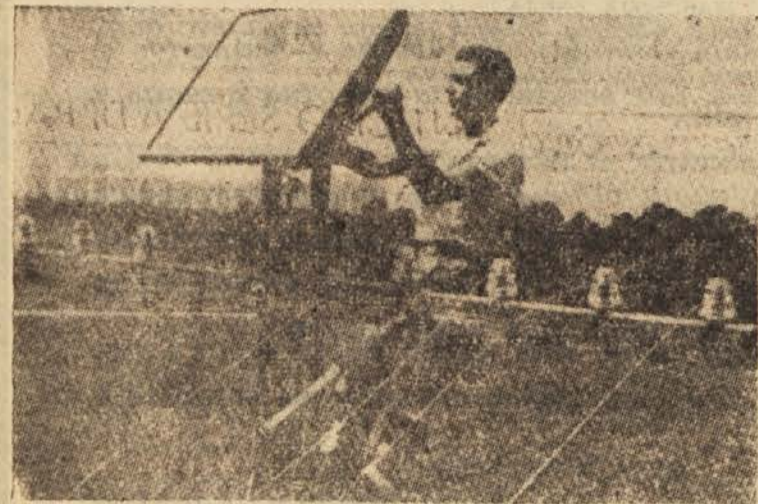
z nomadskimi plemeni Tunguzi,
Ostjaki, Voguli in Samojeđi, od-
visnimi od severnih jelenov ena-
ko kakor so Cukki na Kamčatki.
Tem plemenom so severni jeleni
edini vir hrane in edina vprežna
živalina. Nomadi žive v kočah, ka-
terih brezovi hlodi so prevlečeni
z jelenjo kožo. Vsa njihova obla-
čila in obutev so izdelana iz je-
lenjih kož in celo sešita z je-
lenjimi kitami. Iz jelenjih kož ima-
jo narejene tudi igle. Jelenje me-
so je skoraj brez vonja in pre-
kajeno velja na Švedskem za
delikateso.

Severni jeleni so bili že v
prastarih časih udomačeni. Naj-
brž je bil severni jelen prva do-
mača žival, vsaj na arktičnih
področjih oziroma že prej v Evro-
pi in Aziji ledene dobe. V Evropi
so znani kot rejci severnih je-
lenov Laponci.

Ujeti in udomačiti severnega
jelena ni lahko. Njihov pohlep

po soli je tako velik, da jih pri-
vabljajo in ujamejo ne le tako,
da jim potresajo sol, marveč
gredo tudi na urin. Severni je-
leni žive na Grönlandiji, v Se-
verni Norveški, Švedski, Finski,
Spitzbergih, Novi Zemlji in tudi
na drugih arktičnih otokih. Ame-
riški statistiki trdijo, da jih je
125 milijonov; všteti pa niso se-
verni jeleni na kolektivnih far-
mah v Sibiriji.

Čudno je, da severnih jelenov
še niso zaredili na področju An-
tarktike. Antarktični otoki sko-
raj sploh niso naseljeni. Na Mac-
kuarie Islandu je Avstralija zgra-
dila samo vremensko postajo, na
francoskih Kerguelih je bila pred
leti konservna tovarna, v kateri
so predelovali morske rake, pa so
jo morali zapreti, ker so delavci
zaradi enolične hrane zboleli. Po-
tem so Francozi skušali zarediti
na Kerguelih ovce, pa se je po-
izkus ponesrečil. Vendar pa pod-
nebe na Kerguelih ni preostro.
Angleški mornarji so zaredili na
teh otokih zajce, ki so se kmalu
tako razmnožili, da so postali ne-
varni škodljivci. Zdaj pa name-
ravajo zarediti na nekaterih an-
tarktičnih področjih tudi sever-
ne jelene. Tja jih bodo prepeljali
s Spitzbergov in Nove Zemlje.
Težave bodo imele samo s prevo-
zom skozi tropične kraje, ker
severni jeleni ne preneso vro-
čine.

Na sliki vidite napravo v obliki kvadrata v Georgiji v ZDA, ki sprejema po načinu radarja sončne žarke. Ta sončna energija daje moč baterijam, ki omogočajo delovanje prvega sončnega telefona na svetu.

Eskimi so prišli s Kamčatke

Odrava kanadskih arheolo-
gov je naletela na severozahod-
nem področju Kanade na sledove
stare civilizacije, segajoče več
tisoč let nazaj. Našli so predvsem
koščene in kamnitne predmete,
zelo podobne predmetom, ki so
jih našli že prej v Sibiriji. V tem
vidijo arheologi nov dokaz, da so
prišli Eskimi s Kamčatke na
Aljasko skozi Beringovo ožino.
Starost najdenih predmetov bodo
ugotovili z radioaktivnimi poma-
gali.

Izmenjava profesorjev

V okviru »Društva za znanstve-
ne stike med Jugoslavijo in graško
univerzo« bodo v zimskem seme-
stru 1955/56 izmenjeni profesorji.
Z ljubljanske Univerze pojdeja ko-
nec oktobra ali v začetku novem-
bra na graško univerzo prof. Sa-
mec (kemija) in prof. Kušej (dr-
žavno pravo). Z graške pa pride na
ljubljansko univerzo prof. Rebek
(organska kemija), na zagrebško
pa prof. Ehalt (nežgodna kirurgija)
in prof. Weinhandl (psihologija in
pedagogika).

Revizija procesa proti Chessmanu

Vrhovno sodišče ZDA je naposled ugodilo njegovim prošnji

O Carylu Chessmanu, avtorju
znane knjige »Smrtna celica
2455«, ki že sedem let čaka na
usmrtnico, smo že večkrat poro-
čali. Zdaj je Vrhovno sodišče
ZDA odredilo revizijo procesa.
V utemeljitvi je rečeno, da je
Chessman zahteval revizijo z
utemeljitvijo, da so zapisnik o

sodni obravnavi falsificirali. Sod-
ni zapisnikar je umrl, ne da bi
bil pred smrtjo izročil sodišču
svoje stenografske zapiske. Ches-
sman trdi, da sta državni tožilec
in zapisnikarjev naslednik do-
govorjena in da sta stenografski
zapisnik ponaredila.
Vrhovno sodišče pravi v utem-
eljivki, da bi tudi brez te Ches-
smanove trditve ne moglo zavrniti
njegove prošnje. Chessman, ki
je star zdaj 34 let, je bil 14. ma-
ja 1948 obsojen na smrt. Njegov
usmrtnic so vedno odgodili,
in sicer zato, ker so njegovi za-
govorniki večkrat vložili priziv.
Vrhovno sodišče je že sedemkrat
zavrnilo zahtevo po reviziji pro-
cesa. Nekajkrat je tudi pristojno
okrajno sodišče odgodilo usmr-
tnico, da bi olajšalo Chessmanov
zagovornikom vložiti priziv na
višjo sodno instanco.

Chessman je v smrtni celici
napisal že dve knjigi. Prva je
dosegla presenetljiv uspeh in
nedavno so posneli po njej film.
Druga knjiga je izšla letos jul-
lja, čeprav je uprava kaznilnice
naprosila pristojne oblasti, naj
izida ne dovolijo.

Ognjenik Minami bruh

Ognjenik Minami na japonskem
otoku Kiušiu je začel v četr-
tek bruhati. To je njegovo naj-
močnejše bruhanje od leta 1950.
Sest študentov, ki so bili na iz-
letu na ognjeniku, se ni vrnilo.
V njihovi bližini se je mudilo tu-
di deset šolskih otrok, ki pa so
se nepoškodovani vrnili. Od ža-
reče lave so se že vneli gozdovi
na področju ognjenika.

Velik uspeh na področju atomskih raziskav

- V laboratoriju univerze v Berkeleyu
- so umetno izdelali negativni proton

Univerza v Berkeleyu in ame-
riška Komisija za atomsko ener-
gijo sta objavili skupno poročilo,
v katerem je rečeno, da se je
posrečilo z največjim atom-
skim pospeševalcem sveta, beva-
tronom, umetno izdelati prvinski
delec, o katerem je del znanst-
venikov doslej dvomil. Gre za

negativni proton ali antiproton.
Vsa atomska jedra vseh snovi
vsebujejo protone, pragrajivo
materije s težo 1,67 kvadriljon-
tinke grama in velikostjo približno
bilijontinke milimetra. Vsi
protoni v zemeljskih atomih pa
so električno pozitivno nabiti.
Ker nahajamo elektrone in dru-

ge delce prvih tako v naravi tako
v negativni, kakor tudi v po-
zitivni obliki, so znanstveniki
domnevali, da morajo biti iz raz-
logov simetrije v naravi tudi
negativni protoni. Dva ameriška
raziskovalca sta lanj mislila, da
sta v skrivnostnih kozmičnih žar-
kih opazila takšen negativni pro-
ton, dokazov za to pa nista
imela.

Bevatron, velikanska atomska
naprava, v kateri so umetno iz-
delali nov prvinski delec, stoji v
laboratoriju univerze v Berke-
leyu. To je okrogel stroj s pre-
merom 41 m in 10.000 ton težkim
magnetom, ki so zanj porabili
350 ton težak bakren kabel.
Zmogljivost tega bevatrona zna-
ša 100.000 kwh. Z velikanskim
magnetom in izmeničnim elek-
tričnim tokom so posredovali
protonom v bevatronu hitrost
297.000 km v sekundi ali 99,2%
svetlobne hitrosti.

Protoni, ki jih potiskajo skozi
magnetno polje na okroglo
pot, po kateri krožijo v brez-
zračnem prostoru štirimiljonkrat
ter napravijo v 1,85 sekunde
480.000 km dolgo pot, krožijo če-
dalje hitreje. Ko dosežejo konč-
no hitrost, imajo tolikšno ener-
gijo, kakor če bi prodirali skozi
napetost 6,52 milijard voltov.

Te z energijo izredno bogate
protone so usmerili na kos ba-
kra. Pri bombardiranju sta na-
stala hkrati en pozitivni in en
negativni proton. Negativni pro-
ton se je v naslednjem trenutku
spet združil s pozitivnim in se
skupaj z njim spremeni v žar-
čenje. Antiproton je za zdaj
zgolj znanstvenega pomena. Ven-
dar pa je znanost s tem, da so
v bevatronu umetno naredili prv-
vinski delec, dosegla zelo po-
membno odkritje na področju
atomskih raziskav.

PREVIDNOST

Sinko: »Očka, ali veš, da dobe-
živali pozimi novo dlako?«
Oče: »Nikar tako glasno, ma-
mica je v bližini.«

ZA DOBRO LTO

NEVEDNEŽ
»No, Jurček, kako ti je ka-
všče v šoli?«
»Vse bi bilo v redu, da ni naš
učitelj tak nevednež. Ne morem
vam povedati, kaj vse nas spra-
šuje.«

»Torej gospodična, pregledal
sem vas temeljito: vaše srce je v
redu, lahko vam samo rečem, da
bi rad imel vaše srce.«
»O, gospod doktor, saj sem še
dekle!«

»No, gospod kolega, gotovo ste
veseli, da so vas naposled upo-
kojili.«
»Že, že, samo jezi me, da zdaj
ne dobim več dopusta.«

ČAS VOLKOV

109. Še preden sta se Sivec in Lisasti zavo-
deča, sta se skupini že pomešali med seboj.
Sivec se je nagonsko prenil na čelo. Toda
že je bil tu Lisasti, ki ga je enostavno
odrinil in mod odsekanim bevskanjem sto-
kel naprej. Vsi so je ubrali za Lisastim,
močje priznavajoč voditeljsko vlogo njemu.
Šivčeve oči so se zlobno zablistale. Dobro
je čutil, da je izgubil vodilno mesto v
krdolu. Ustavil se je in zatullil. Volkovi so
hiteli mimo za Lisastim, ne da bi se zme-
nili zanj.

110. Hčeš-nočeš je Sivec pohitel za krdol-
lom. Lisasti je zdaj bevskal drugače: za-
dihano in razburjeno. Njegovo lajanje je
pomenilo, da je naletel na svojo slod. Na-
znanjalo je plen. Ne da bi se zavedali, so
vsi povzeli njegov način lajanja in med
hripavimi glasovi brez sapa drveli za Li-
sastim. Tudi Sivec je hripavo bevsal in se
ves zasopel podil med njimi, čeprav poln
gnova. Peknilo ga je, da ni bil on tisti, ki
je zavohal slod in vodil lov.

111. Divja gonja je trajala komaj nekaj mi-
nut, ko je petresljivo cviljenje naznanilo,
da je že nekdo zasadel svoje zobe v žrtev
— zajca, ki so ga splašili iz spanja in ki
v visokem snogu ni mogel kdo ve kako
hitro teči. Ko je Sivec pridrvel na lice me-
sta, ni bilo o zajcu več niti sledu. Nekaj
volkov se je pulilo za zadnje kosme dlake.
Toda! je v Sivicu prekipela zadrževana to-
gota in butnila z vso silo na dan. Pokazal
je zobe in planil na Lisastega.